

Turnhout.
Drukk. Joseph Splichal.

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het College van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeenteraad
in zijne zitting van 3 October 1910 voorgedragen

TURNHOUT

BOEKDRUKKERIJ JOSEPH SPlichal.

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand

DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het College van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeenteraad
in zijne zitting van 3 October 1910 voorgedragen

TURNHOUT
—
BOEKDRUKKERIJ JOSEPH SPLICHAL.

Mijne Heeren,

In uitvoering van artikel 70 der Gemeentewet, hebben wij de eer UEd. hierbij verslag te doen over het Bestuur en den toestand onzer stadszaken in het afgelopen dienstjaar 1909 - 1910.

TITTEL I.

Staat der Bevolking

In 1909 is onze bevolking nog aangegroeid, zoodat wij, op 31 December ll. 23503 inwoners telden.

Deze bestonden uit 11607 mannen en 11896 vrouwen.

Burgerlijke Stand

GEBOORTEN, STERFGEVALLEN, HUWELIJKEN,
ECHTSCHIEDINGEN,
ERKENNING EN WETTIGING VAN KINDEREN

De jaarlijksche officiële statistiek over den gang der bevolking en de beweging van den burgerlijken stand, bevat de volgende opgaven :

Volgens opgaaf zijn er gesiorven in 1909 tengevolge van :

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Aangeboren zwakheid	13	12
Mazelen	25	34
Scharlakenkoorts	1	1
Kinkhoest	0	1
Brandige keelontsteking en kroep	2	1
Tuberculose der longen	12	16
Andere tuberculose	2	1
Kanker en andere kwaadaardige gezwellen	5	9
Eenvoudige ontsteking der hersenvliezen	3	7
Congestie, bloedstoringen en hersenverwekking	3	13
Organische hartziekten	12	13
Acute ontsteking der luchtpijptakken	10	13
Sleepende ontsteking der luchtpijptakken	3	3
Luchtpijpontsteking	9	10
Longontsteking	8	12
Maagaandoeningen	1	2
Darmontsteking, buikloop	28	22
Darmbreuken, darmverstoppingen	0	1
Acute nephritis en kwaal van Bright	2	2
Kraambedsongesteldheden	0	1
Ouderdom	13	19
Andere oorzaken	30	32
Ongeval	2	1
Schielijke dood en onbekende	3	1
	<u>187</u>	<u>227</u>
	414	

HUWELIJKEN.

Het getal huwelijken was 160.

ECHTSCHIEDINGEN.

Geene.

OUDERDOM DER GEHUWDEN

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Beneden de 18 jaren	0	2
Van 18 tot beneden 21 jaren	19	40
» 21 » 25 »	65	62
» 25 » 30 »	38	27
» 30 » 35 »	18	11
» 35 » 50 »	16	13
» 50 ten minste	4	5
	<u>160</u>	<u>160</u>
Totaal	320	

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Erkend na het opmaken der geboortecakte	0	1
Erkend en gewettigd in de huwelijksakte	6	6
	<u>6</u>	<u>6</u>
	13	

VERANDERING VAN WONING

De personen die van 1 Januari tot en met 31 December 1909 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, worden onderverdeeld als volgt :

Van andere gemeenten van het rijk :	341	mannen	299	vrouwen
Van buiten 's lands :				
Uit Holland	21	»	33	»
Uit Duitschland	4	»	4	»
	<u>366</u>		<u>336</u>	
	702			

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk :	478	mannen,	435	vrouwen
» » koninkrijken en landen :				
» Duitschland	0	»	1	»
» Holland	23	»	10	»
» Spanje en Portugaal	0	»	1	»
» Frankrijk	2	»	2	»
» andere landen van Europa	2	»	0	»
» Noord-Amerika	2	»	0	»
» Azië	1	»	0	»
	508		449	
	} 957			

Zoodat er 142 mannen en 113 vrouwen meerder zijn vertrokken dan komen wonen.

REGISTERS DER BEVOLKING

Deze worden met de meeste zorg gehouden.

Niet min dan 704 ouderdomspensioenen werden door onze bemiddeling in den loop der maand Juli uitbetaald.

Bovendien zijn er voor 1910 nog 90 vragen gedaan, die tot heden hangende zijn gebleven.

In 't vooruitzicht der algemeene volksopstelling van 31 December a.s., hebben wij tot de hernummering der huizen doen overgaan en de volgende namen aan nieuwe straten gegeven :

1. Albertstraat, aan het Meirstraatje dat gaat verbreed worden.
2. Elisabethlei, aan het gedeelte van de Casteleyn,

van af de St. Theobalduskapel tot aan de brug der vaart.

3. Grimstedestraat, aan de straat leidende van den Graatakker over de Tien Geboden, naar het Kerkhof.

4. Korte Vianenstraat, aan den weg loopende nevens de Turnhoutoise, thans genaamd Vianenakkers.

5. Rivierstraat aan de straat gaande van de Patriottenstraat naar de Papenbruggenakkers.

6. Kruisbergstraat, aan de straat leidende van de Patriottenstraat naar de Visschersbeemden.

7. Corbeelsstraat, aan de straat leidende van het Kruishuis naar de kerk van het H. Hart.

8. Kerkstraat, aan de straat leidende van de Molenstraat naar de kerk van het H. Hart.

9. Kerkplein, aan het gedeelte komende van het Vianen naar meergemelde kerk, met den verderen omtrek dezer.

10. Kadasterstraat, aan den weg leidende nevens de fabriek der firma Meeuwesen & Comp.

11. Vredestraat, aan de straat loopende van de Nieuwstad tot aan den Oosthovenschen steenweg, of zoogenaamd Baeyensstraatje.

12. Duinenstraat, aan de zoo genaamde Hondboomstraat.

13. Congostraat, aan den thans bestaanden Bouwschen Pad.

14. Barreelstraat, aan de straat leidende van de Merodelei naar de Congostraat, onmiddellijk achter den ijzeren weg.

15. Prinsenstraat, aan de nieuwe straat, van de Merodelei, naar de nieuwe vaart, door de Stoktsche akkers.

16. Prinsessenstraat, aan den weg leidende van de Barreelstraat naar de Prinsenstraat.

17. Stoktsche straat, aan de straat leidende van de Merodelei naar het Stoktkappelleken.

18. Hertoginnesstraat, aan de straat gaande van genoemd kappelleken tot aan de nieuwe vaart.

19. Tramstraat, aan het deel belendende de tramlijn op Merxplas van af de Merodelei tot aan de Nieuwe vaart.

20. Schippersstraat, aan de straat leidende van de Nieuwe vaart naar de Congostraat, nevens de fabriek der firma Albert Van Genechten.

21. Harmoniestraat, aan de straat leidende als No. 20 recht over den hof der Maatschappij: L'Echo de la Campine.

22. Guldensporenlei, aan het deel van den steenweg op Hoogstraeten, van af den ijzeren weg tot aan de brug der vaart.

INBURGERING.

In den loop van 1909 werden 49 verklaringen van inburgering in onze bureelen ontvangen, waarvan 5 gedaan door minderjarigen, onder bemachtiging van hunne vader of moeder, overeenkomstig artikel 1 der wet van 16 Juli 1889, en artikel 9 van het burgerlijk

wetboek en 44 ingevolge de nieuwe wet van 8 Juni 1909 waaraan wij de grootste ruchtbaarheid gegeven hadden. Een tiental verklaringen zijn tot hiertoe gedaan voor het loopende jaar.

REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND

Er werden door bemiddeling der Sociëteit St. Jan Francis Regis 54 uittreksels geleverd tot het voltrekken van huwelijken.

TITEL II

Gemeentebestuur

Gemeenteraad.

Op 9 November 1909 hadden wij het verlies te betreuren van ons achtbaar medelid, Mijnheer Henri Van den Bosch.

Zoodra het overlijden ons bekend werd gemaakt, heeft het College het zich als een plicht gerekend eenen brief van rouwbeklag aan de familie te zenden.

De Gemeenteraad woonde in korps de lijkplechtigheden bij en in openbare zitting van den Raad van 22 November volgende, bracht de heer Burgemeester eene laatste hulde aan de nagedachtenis van Mijnheer Van

den Bosch, die gedurende de weinige jaren welke hij slechts met ons mocht zetelen, toch vele diensten op bestuurlijk gebied had mogen bewijzen. Sedert 1 Januari 1904 zetelde Mijnheer Van den Bosch in den Raad als afgevaardigde der Patroons en zijne vele kennissen en ondervinding op nijverheidsgebied hadden hem zijn mandaat doen hoogschatten en met veel vrucht ter harte nemen.

Onze Gemeenteraad zal een erkentelijk aandenken van zijn betreurd medelid bewaren.

College van Burgemeester en Schepenen.
Zonder verandering.

Personeel en inrichting der Bureelen.
Het personeel en de inrichting zijn dezelfde gebleven als in 1909.

Gemeenteontvangst

Zonder verandering.

Kiezerslijsten.

De kiezerslijsten voor 1911-1912, op 31 Augustus voorloopig gesloten, geven den volgende uitslag :

KIEZERS	met 1 stem	met 2 stemmen	met 3 stemmen	met 4 stemmen
Voor den Senaat 3856	2773	550	533	
Voor de Provincie 3856	2773	550	533	
Voor de Kamer 4627	3498	573	536	
Voor de Gemeente 3616	2719	346	225	326

Deze uitslag geeft eene vermeerdering van ongeveer 100 kiezers op de lijst van verleden jaar.

Gezwoornen.

De herziene lijst der personen, bevoegd om als Gezwoornen te zetelen, bevat dit jaar 77 namen.

Kiezingen.

Bij de kiezing van 22 Mei l.l. voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers, werden de aftredende leden, de heeren Baron de Broqueville, Versteylen en Le Paige herkozen en M. Naets van Westerloo, als plaatsvervangend lid uitgeroepen.

Met eene rechtmatige vreugde hebben wij de benoeming vernomen van den Wel Edelen Heer Baron de Broqueville tot Minister van Spoorwegen, Posten en Telegrafien.

Het is de eerste maal dat ons arrondissement zulke groote eer te beurt valt en de aanstelling van den Wel Edelen Heer de Broqueville zal ons voorzeker in hooge mate helpen om eene betere verdeeling onzer treinen en andere voordeelen voor onze stad te bekomen.

Gemeentegoederen

Bij akt van aankoop van 1 Februari 1910 zijn wij eigenaar geworden van een huis met 2 achterwoningen op den hoek van het Meirstraatje alhier. Die aan-

koop werd door den Raad goedgekeurd in zitting van 5 Februari en door de Bestendige Deputatie den 18 Februari volgende. Gemelde aankoop gebeurde ten einde tot de verbreeding, met gedeeltelijke verlegging, van genoemde straat te kunnen overgaan welke thans den naam van Albertstraat heeft gekregen.

De noodige plans voor gemelde verbreeding zijn naar de bevoegde overheden gezonden en wij hopen eerlang de goedkeuring ervan te bekomen.

Het nieuw gebouw op het Gemeentekerkhof is thans voltrokken. De uitvoering er van werd aangenomen door den heer Jan Verschuere, voor eene som van 9270 fr.

Eene dringende verandering van inwendige verdeeling is in den loop der vakantie moeten toegebracht worden aan het gebouw der Staats middelbare school. De onkosten werden door onzen stadsbouwmeester geraamd op 800 fr. en het werk werd op de voordeeligste wijze uitgevoerd.

In zitting van 5 februari heeft de Gemeenteraad de ruiling goedgekeurd van 11 hectaren 59 aren grond en mastbosschen, gelegen ter streke «Zakbergen» en aan de stad toebehoorende, tegen een perceel grond van 18 aren 24 centiares, gelegen aan de nieuwe vaart, toehoorende aan den heer Jules Caron, en noodig voor de ontworpen straat in de Stoktakkers.

TITEL III

Gemeentefinkomsten

Ontleding der gemeenterekening van 1909 en waardeering der voorloopige begrooting van 1911.

GEWONE EN BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

A. GEWONE

Erfelijke inkomsten.

	Rekening	Begrooting
Overschot der gewone ontvangsten van vorige jaren	55712,04	37600,62
Huurprijzen van stadseigendommen	72,00	72,—
Grasverpachting op het gemeentekerkhof	30,—	30,—
Verkoop van hout, strooisel en schadden		75,—

Gemachtigde heffingen, schattingen en belastingen.

7 bijvoegelijke centiemen op de belastingen:	6257,24	5800,—
7 opcentiemen voor 15 jaren	7943,15	7300,—
4 opcentiemen voor 10 jaren	4538,97	4100,—
5 opcentiemen voor 10 jaren	5673,72	5200,—
6 opcentiemen voor 52 jaren	5363,38	5000,—
15 opcentiemen voor 10 jaren	17021,15	15700,—
3 opcentiemen voor den dienst der wegenis	3404,22	3400,—
Schoolgelden in de lagere en aangenomene scholen	393,00	300,—
Schoolgelden in de gemeente-bewaarschool	156,00	100,—
Belasting op paarden, ossen en ezels	5148,00	5000,—
Id. op rijtuigen, op veeren of riemen, automobiels en motorrijwielen	3565,—	4000,—
Kohier van prestatien tot onderhoud der buurtwegenis	4218,06	4200,—
Belasting op het bebouwd kadastraal inkomen, ...		

	Rekening.	Begrooting.
lusthuizen en nijverheidsgebouwen 10 o/o	40196.70	39000.—
Bijkomende belasting id. id., 5 o/o	20098.35	19500.—
Belasting op draaiorgels, tenten, danszalen, enz.	9052.05	7000.—
Keurrechten op het slachtvleesch	3538.45	3500.—
Opbrengst van het ontsmettingstoestel	272.—	200.—
Vergunningen van grond voor begraaf- plaatsen op het gemeente kerkhof	2800.00	1500.—
5 opcentiemen gedurende 66 jaren	5673.72	5200.—
Staangelden in de overdekte hal der Boter- markt	1302.00	2500.—
Gevelgeld, voor- en achtergevels	32403.00	36500.—
3 o/o bebouwd kadastraal inkomen	12059.01	11700.—
Staangelden ter markt	2966.05	4600.—
Beweegkrachten en hittingsoppervlakte	3786.—	6000.—
Balkons	1200.—	1200.—
10 opcentiemen op grondlasten en personeel	8938.94	8500.—
Kadastraal inkomen nieuwe gebouwen	9855.56	4000.—
Belasting op de Pianos		1250.—
Belasting op de danszalen		1200.—
10 opcentiemen op de drie grondslagen, gedurende 66 jaren		10 000.—

Andere gewone ontvangsten :

	Rekening	Begrooting
Aandeel in het gemeentefonds (wet 18 Juli 1860)	117194	118000.—
Id. id. id. (wet van 19 Augustus 1889).	22791.—	2200.—
Toelaag-Staat voor stads-teekenschool	2333.—	2333.—
Id. Provincie id.	1121.—	1100.—
Toelaag-Provincie voor de stads-muziekschool	1300.—	1300.—
Id. Staat id.	1300.—	1300.—
Toelaag Staat voor het lager onderwijs	31300.—	32590.—
Id. Provincie —	4000.—	3900.—
Id. Staat voor den dienst der bewaar- scholen	3550.—	3550.—
Toelaag-Staat voor de huishoudingsklas bij stadsmeisjesschool 2/5	398.—	398.—

	Rekening.	Begrooting
Toelaag-Provincie voor de gemeentelijke huis- houdingsklas 1/4	248.75	248.75
Eerste dividend van den buurtspoorweg Ant- werpen-Hoogstraeten-Turnhout	6370.—	6370.—
Tweede dividend id. id.	2765.65	2200.00
Dividend van het vermeerderd kapitaal op zelfde lijn	1610.—	1610.—
2 ^e Dividend id. id.	699.01	600.—
Dividend van de tweede vermeerdering van kapitaal		1890.—
Dividend buurtsp. Turnhout-Arendonck	5021.15	4445.—
Div. buurtsp. Turnhout-Moll-Westerloo	3407.36	4488.—
Id. id. Eynthout-Sichem	154.88	204.—
Id. id. Turnhout-Hoogstraeten	2563.30	2579.—
Id. vermeerderd kapitaal		385.—
Id. id. Turnhout-Gheel (vaart)	1540.83	1435.—
Id. id. Turnhout-Poppel (grens)	315.84	770.—
Opbrengst der akten van den burgerstand	131.57	125.—
Militaire logementen, enz.	13.44	1000.—
Aandeel van Staat en Provincie in de on- derhoudswerken van den buurt-steenweg op Thielen (1910 en 1911)		1703.52
Wedergaaf door de boordegenaars voor ambtshalve ruiming der rivieren en waterloopen	165.01	300.—
Verschillende ontvangsten, interesten der spaarkas, enz.	2971.60	3000.—
Opbrengst der waterleiding	15475.24	12000.—
Opbrengst der belasting op de stoepen	14322.65	14300.—

B. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

Overschot der vorige dienstjaren	50975.93	48812.27
Nieuwe leening met de Godshuizen (restant)		350.000.—
Van de Provincie, derde betaling op het kasteel	25000.—	25.000.—
Gebeurlijke tusschenkomst van Staat en Provincie		

	Rekening	Begrooting
in nieuwe gezondheidswerken en werken van openbaar nut		100.000.—
Totaal fr.	523812.27	

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN.

A. Gewone.

	Rekening.	Begrooting
1. Kapittel. Huishoudelijk plaatselijk bestuur	32950.31	35476.10
2. » Publieke veiligheid en gezondheidsgesteltenis	54447.24	57073.20
3. » Gemeentewerken	37958.98	46707.04
4. » Handel en scheepvaart	—.—	—.—
5. » Kazerneering, logement en transporten	18.24	1000.—
6. » Openbare Weldadigheid	91127.26	87397.43
7. » Eredienst	9095.64	8047.00
8. » Openbaar onderwijs	93800.17	99772.65
9. » Schoone kunsten	11839.19	2300.—
10. » Gevestigde schuld	104983.94	125644.09
11. » Regelingen	2308.29	1600.—
12. » Herhalingen	—.—	—.—
13. » Vrijwillige uitgaven	6287.50	8750.—
14. » Verschillende uitgaven	4044.44	4175.—
15. » Buitengewoon krediet	5000.39	—.—
Totaal fr.	453861.20	487942.51

B. Buitengewone.

Nieuwe werken en bijzondere uitgaven.

1. Openbare werken van allerlei aard uit te voeren met de restant der nieuwe leening	350.000.—
2. Idem met het bedrag der tusschenkomst van Staat en Provincie	100.000.—
3. Idem met de derde afkorting op den verkoopprijs van	

	Rekening	Begrooting
het kasteel		25000.—
4. Idem met den overschot der vorige dienstjaren		48812.26
Totaal fr.	523812.27	

UITKOMST DER BEGROOTING VAN 1910

door het Collegie voorgedragen.

Gewone dienst

Ontvangsten	fr. 508029.89
Uitgaven	» 487942.51
Overschot	fr. 20087.38

Buitengewone dienst

Ontvangsten	523812.27
Uitgaven	523812.27
Overschot	fr. 00.00

Leeningen.

De achterstallige titels en koepons der leening van 1899 zijn tot zoo ver ingekomen dat wij nog slechts eene som van 270 frank deswegens in de begrooting van 1911 dienen te voorzien.

De verschillende nieuwe belastingen voor het dekken der jaarkortingen van de nieuwe leening met de Godshuizen zijn allen goedgekeurd behalve degene op de lusthoven, welke door het hooger bestuur als ongeschikt werd aanzien.

Finantiëele gesteltenis.

Het blijkt uit de nedergelegde stadsrekening over 1909 dat de gewone middelen voor dat jaar toereikend waren om de uitgaven van zelfden aard te bestrijden.

Zulks spruit hoofdzakelijk voort uit den voortdurenden aangroei van ons aandeel in het gemeentefonds, hetwelk in 1909 steeg tot 117194.68 fr. alsook uit de meerdere opbrengst van verschillende posten van ontvangsten tegen de beramingen in de begrooting.

In hetzelfde jaar gaf één opcentiem op de drie grondslagen der rechtstreeksche belastingen :

Voor de grondlasten . . . . . fr. 492.22

Voor het Personeel . . . . . fr. 401.68

Voor het Patentrecht . . . . . fr. 240.86

Het geheele bedrag der ontvangene opcentiemen op 's Rijks belastingen was 64814.49 fr. netto.

Rekenplichtigheid

BEGROOTING 1910.

De stedelijke begrooting voor 1910 in Raadzitting van 29 December 1909 vastgesteld, werd door de Bestendige Deputatie des Provincieraads goedgekeurd op 18 Februari 1910 en bepaald, te weten :

De buitengewone ontvangsten op fr. 850683.98

De buitengewone uitgaven op . fr. 849970.50

Balans fr. 713.48

De gewone ontvangsten op . . . fr. 487453.45

De gewone uitgaven op . . . fr. 481184.17

Batig slot fr. 6269.28

De algemeene ontvangsten, ter som van . . . . . fr. 1.338137.43

De algem. uitgaven, ter som van fr. 1.331154.67

Het algemeen Batig slot fr. 6982.76

REKENING OVER 1909.

De nedergelegde rekening over het dienstjaar 1909 bedraagt :

In buitengewone ontvangsten . . fr. 145490.12

In buitengewone uitgaven . . . fr. 94514.19

Met een overschot van fr. 50915.93

In gewone ontvangsten . . . . fr. 509573.24

In gewone uitgaven . . . . . fr. 453861.20

Met een batig slot van fr. 55712.04

Pensioenkas der toegevoegden.

Volgens opname van den staat dezer onderstandskas op 31 December 1909, bezat deze een kapitaal van 33726.98 fr.

De dienst bedroeg :

In ontvangsten	fr.	3257.76
In uitgaven	fr.	1784.90

Goed slot fr. 1472.86

In zitting van 27 Januari 1910 besliste het Komiteit van Beheer, met gemelden overschot drie titels aan te koop en der stadsleening van 1899 en de gelden op de Spaarkas te behouden, om daarover, des gevallende, gemakkelijk te kunnen beschikken.

TITEL IV.

LIEFDADIGE GESTICHTEN

Bureel van Weldadigheid

Sedert ons laatste verslag zijn de Heeren Henri Van den Bosch en Guil. Maes overleden, die beide vele diensten aan het bureel hebben bewezen. Bij hunne begrafenis werd eene welverdiende hulde aan hunne nagedachtenis gebracht door den verdienstelijken Voorzitter van het Bestuur, de heer Joseph Versteyle, vrederechter. In hunne vervanging werden gekozen, de heeren Kruyfhooft, Joseph, advocaat, en Peeters, Cesar, rentenier.

Het mandaat van den heer Bauweraerts, uittredend

lid werd voor vijf jaren vernieuwd in de zitting van 9 December 1909.

Geneeskundige dienst

Hierin is geene verandering geschied.

Giften en legaten.

Geene.

Roerende en onroerende goederen.

Zonder verandering.

Afleg en aanleg van kapitalen

Er werd eene rente afgelegd van 748.33 fr. namens de Weduwe en kinderen Verschuere-Neefs, te Thiel. Het kapitaal werd herplaatst in titels der stadsleening van 1899.

Rekendienst

REKENING 1909.

Ontvangsten	fr.	63629.34
Uitgaven	fr.	47050.57

Overschot fr. 16578.77

BEGROOTING 1910.

Ontvangsten	fr.	59524.65
Uitgaven	fr.	56051.19
		<hr/>
Overschot	fr.	3473.46

Onderstanden, uitdeelingen.

Wij ontleenen aan de rekening van 1909 eenige bijzondere cijfers die over den dienst van het bureel laten oordeelen. Zoo werden uitgegeven :

In geld	fr.	4612.31
In brood	fr.	8267.96
In kleederen en beddengerief	fr.	1187.88
Aan geneesmiddelen	fr.	4555.85
Aan jaarwedden der geneesheeren	fr.	4100.00
Aan mondkosten der bestedelingen	fr.	13593.00
Aan huishuren	fr.	2000.00

Het algemeen bedrag der hulpelden uit de stadskas beliep tot 39670 fr.

Betwistbare zaken

Geene.

Godshuizen.

Het mandaat van den Wel. Edelen Heer Baron de Fierlant werd voor een nieuw tijdperk van 5 jaren

vernieuwd bij beraming van den Gemeenteraad van 9 December 1909.

Roerende en onroerende goederen.

Werden verkocht :

5 aren 40 centiarens namens het Gasthuis voor 2430 fr. aan de kinderen Meeuwis ; 10 aren land namens het Begijnhof, voor 750 fr., aan den Eerwaarden heer Emile Glenisson.

Giften en legaten

Geene.

Afleg en aanleg van kapitalen

Sedert ons laatste verslag is de leening van 600.000 frank met de Godshuizen goedgekeurd. 100.000 frank daarvan hebben gediend tot afleg der twee voorloopige leeningen van 50.000 frank ieder.

Rekendienst

De begrooting voor 1909 houdt in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot
Gasthuis	fr. 99471.24	99417.24	54.00
Godshuis	fr. 52830.00	52735.75	94.25
Begijnhof	fr. 182514.68	182453.99	60.69

De rekeningen over 1909 sluiten in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot
Gasthuis	fr. 35122.83	31626.79	3496.04
Godshuis	fr. 40318.66	34245.33	6073.33
Begijnhof	fr. 27833.38	26634.61	1198.77

De prijs van den onderhoudsdag in het Gasthuis bleef 1.73 fr.

Betwistbare zaken

Geene.

Begijnhof

In de fondatie werden 4 begijnen opgenomen. Ter infirmary werden 8 begijnen verpleegd en het convent telde 3 novicen.

Gasthuis

22 Zusters blijven voortdurend met den dienst der ziekenverpleging gelast.

Werden verpleegd :

Lastens de stad	271 personen.
Lastens anderé gemeenten	10 personen.
Lastens den Staat	1 persoon.
Voor hunne penningen	95 personen.

Samen : 377 personen.

Godshuis

Het gemiddeld getal bestedelingen, gehuwden inbe-

grepen, bedraagt 129. Er blijven 10 zusters in het gesticht gebezigd.

De stadstoelaag bedraagt 9162.13 fr. voor 1909.

Zinneloozen en blinden

Zonder verandering.

Bedelaarswerkhuizen

In de landbouwcolonie te Merxplas zijn gemiddeld 42 bedelaars opgenomen.

In 1909 werden te Wortel 6 en te Brugge 1 personen geplaatst waarvoor betaald werd 1124.07 fr.

Weldadigheidsscholen.

Het gemiddeld getal te Namen, Moll, Ruysselede, St. Hubert, Yperen en Gent was 10 personen, waarvoor betaald werd 2140 fr.

TITEL V

EEREDIENST.

Geestelijkheid.

De Eerw. Heer Van Rompaey is het getal onderpastoors in de Parochie van Sint Pieter met een komen vermeerderen.

Kerkfabrieken.

De heer John Glénisson heeft de heer Aug. Verhulsen opgevolgd als sekretaris der Kerkfabriek van het H. Hart.

Rekeningen — 1909.

A. — ST. PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr.	20414.50
Uitgaven	fr.	20649.21
		<hr/>
Overschot	fr.	234.71

B. — O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr.	717.55
Uitgaven	fr.	683.80
		<hr/>
Overschot	fr.	33.75

C. — H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr.	67359.80
Uitgaven	fr.	52300.69
		<hr/>
Overschot	fr.	15059.11

Begrootingen — 1910

A. — ST. PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr.	18273.26
Uitgaven	fr.	17268.00
		<hr/>
Overschot	fr.	1005.26

B. — O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr.	724.06
Uitgaven	fr.	690.05
		<hr/>
Overschot	fr.	34.01

C. — H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr.	30124.25
Uitgaven	fr.	29791.77
		<hr/>
Overschot	fr.	332.48

Roerende en onroerende goederen.

Ingevolge de bekomene machtiging op een algemeen plan, werden door de kerkfabriek van het H. Hart wederom verschillende perceelen grond rondom de Kerk verkocht aan zeer voordeelige prijzen.

Giften en legaten

Geene.

Kapitalen

De opbrengst der verkooping van gronden wordt steeds gebruikt tot afkorting der aangegane leening voor het bouwen der kerk. Zoo werden op 1 September laatst wederom 223 titels van 100 fr. terugbetaald, 't zij voor 22300 fr.

TITEL VI.

Openbaar Onderwijs

College van Humaniteiten

Het bloeiend Sint Jozefs college bestuurd door de eerwaarde Paters Jezuïeten, telde voor het schooljaar 1909-1910 eene bevolking van 520 leerlingen, verdeeld in 286 inwonenden, 159 externen en 75 apostolieken.

De humaniora werden gevolgd door 347 leerlingen, terwijl de voorbereidende klassen door 173 jongelinge werden bijgewoond.

Bij Koninklijk Besluit van 2 Oogst 1910 heeft M. Eugeen Waterschoot, Leeraar, de burgerlijke medaille van 1e klas bekomen, voor meer dan 25 jaren dienst in het onderwijs.

Staatsmiddelbare school.

In onze middelbare school blijft het onderwijs ook heel bloeiend. Gedurende het afgelopen schooljaar werden er 278 leerlingen ingeschreven, waarvan 76 voor de middelbare afdeeling.

De nieuw gebouwde zaal heeft dit jaar reeds gediend tot feestzaal voor verschillende prijsuitdeelingen.

De Staat heeft zijne tussenkomst van 1/3 toegezegd in de kosten van bemeubeling der nieuwe klas en turnzaal.

M. Bosmans werd als nieuwe onderwijzer aangesteld met eene minimum-jaarwedde van 1600 frank, waarvan een derde ten laste der stad.

De leergang van landbouwkunde werd dit jaar gevolgd door een twintigtal leerlingen. De heer Regent Daloze blijft met het onderwijs gelast en kwijt zich immer ievervol van zijne taak. Gemelde Regent heeft onlangs daarvoor met vrucht een bijzonder examen ondergaan.

De Staat kwam in dit onderwijs tussen voor 375 frank.

De benoeming van den heer Emile Spruyt, drager van het bijzonder diploma als leeraar van het tekenonderwijs, werd definitief bekrachtigd.

De leergang van godsdienst werd ook regelmatig bijgewoond; het gedrag en de vlijt lieten niets te wenschen.

De heeren J. Deckers, Regent, en J. Adriaensen,

onderwijzer, hebben de ouderdomsgrens bereikt en verlaten het onderwijs, na lange jaren verkleefde en voorbeeldige diensten.

In hunne plaats zijn benoemd: de heeren Steendam, Arm. en Peeters, Aug.

Het Personeel bestaat thans uit eenen Bestuurder, 3 regenten, 5 onderwijzers, 1 leeraar in godsdienst, 1 teeken- en 1 muziekleeraar.

In den jongsten algemeenen prijskamp behaalde de school de volgende onderscheidingen:

WETENSCHAPPELIJK GEDEELTE:

Afdeeling A, 397 ingeschreven leerlingen.

20e accessit: Berghmans Frans, met 60 punten op 100. Werd genoemd Dyckmans Martinus, met 51 punten op 100.

Afdeeling C, 130 ingeschreven leerlingen.

Prijs: De Vooght Marcel, met 78 punten op 100.
Genoemd: Knaeps Achille, met 51 punten op 100.

LETTERKUNDIG GEDEELTE.

Afdeeling A, 397 ingeschreven leerlingen:

3e accessit: Mortiers Adrien, met 65 punten op 100.

Genoemd: Berghmans Frans en Dyckmans Martinus, met 50 punten op 100.

Afdeeling C. 130 ingeschreven leerlingen.

Genoemd: Knaeps Achille, met 65 punten op 100.
De Vooght Marcel, met 59 punten op 100.

Gemeentelijk lager onderwijs

In zitting van 4 October 1909 werd Juffrouw Van Ael, Josephina, draagster van het diploma van den lageren graad, tot hulponderwijzeres in de Gemeentebewaarschool benoemd, in vervanging van Juffrouw Vernimmen, Estelle, die op pensioen werd gesteld.

In zitting van 9 December volgende werd de aanstelling bekrachtigd van den heer Lodewijk Embrechts, Gediplomeerde der aangenomen normaalschool van Mechelen, tot hulponderwijzer in de Aangenomen jongensschool alhier, in vervanging van den heer Juliaan Antoon De Jongh, ontslaggever.

De goedgekeurde lijsten van het schooljaar 1909-1910 bevatten 243 inschrijvingen voor stadsjongensschool, 215 voor de stadsmeisjesschool, 1006 voor de aangenomen jongensschool, 690 voor de aangenomen meisjesschool, 369 voor de aangenomen school van het H. Hart en 106 voor de aangenomen gemengde school te Sevendonck.

Uit de stadsrekening van 1909 blijkt, dat wij als toelage van den Staat hebben ontvangen eene som van 31300 fr.

Hierin is begrepen het aandeel van 2900 fr. als tuschenkomst in de verplichte verhoogingen van jaarwedden der onderwijzers.

De provinciale toelaag voor het lager onderwijs bedroeg 4000 fr.

Ook ontvingen wij van den Staat 3550 fr. voor den dienst der bewaarscholen.

Aangenomen lager onderwijs

In 1909 verleenden wij de volgende toelagen uit de stadskas :

Aangenomen jongensschool.	fr:	32067.20
Aangenomen meisjesschool	fr:	20896.67
Aangen. meisjesschool H. Hart	fr:	6361.00
Aangenomen gemengde school te Se- vendonck	fr:	2700.00

De toelagen aan de aangenomen bewaarscholen beliepen : 3840 franken aan deze der Herenthalsstraat en 2500 franken aan deze der parochie van het H. Hart.

Wij ontleenen aan de bijzondere schoolbegroting voor 1910 het volgende :

- Stadsjongensschool: 3 professors, 243 leerlingen.
- Stadsmeisjesschool : 4 meesteressen, 215 leerlingen.
- Aangenomen jongensschool, (centrum), 16 onderwijzers, 1006 leerlingen.
- Aangenomen meisjesschool, (centrum), 11 meesteressen, 690 leerlingen.
- Aangenomen school der parochie van het H. Hart, 5 meesteressen, 369 leerlingen.
- Aangenomen gemengde school te Severdonck, 2 onderwijzers, 106 leerlingen.

De gemeente bewaarschool heeft twee klassen en 136 leerlingen; de aangenomen bewaarschool in de Herenthalsstraat telt vijf klassen en ruim 400 kinderen; deze der parochie van het H. Hart 4 klassen en 311 leerlingen.

45 leerlingen der aangenomen jongensschool werden bekroond in den algemeenen prijskamp van Godsdienst tusschen de leerlingen der lagere scholen in het aartsbisdom van Mechelen. De leerling Van Gestel Julius bekwam 100 op 100 punten, terwijl er 29 meer dan 90 punten behaalden op 100; 7 meer dan 80; 6 meer dan 60 punten en 3 meer dan 50 punten.

Gedurende het afgelopen schooljaar bedroeg de bevolking van het Pensionaat in het klooster van het H. Graf 68 leerlingen.

Het externaat telde 362 leerlingen; daarenboven had de kantschool 310 kweekelingen.

Bijzonder Middelbaar Onderwijs.

Het steeds aangroeiend getal leerlingen in het Sint Victorsgesticht bevestigt voortdurend dat het onderwijs, gepaard met de christelijke opvoeding, welke de Eerw. Broeders aan hun studenten geven, ten volle aan de verwachting der Ouders blijft beantwoorden. Niet minder dan 546 leerlingen werden dit jaar ingeschreven, waarvan 312 internen en 234 externen. In de middelbare afdeling telde men 128 studenten, 35 leerlingen volgden de leergangen der ambachtschool.

Zooals wij vroeger aankondigden, hebben de Eerw. Broeders dit jaar een vierde studiejaar gevoegd bij de drie jaren der middelbare afdeling; aldus werd van dit jaar af het Sint Victors Gesticht gerangschikt onder de vrije scholen voor Hooger Middelbaar On-

derwijs, daar het gewijzigd programma der vakken nagenoeg overeenkomt met dit der Nieuwere Humaniora.

Vier leerlingen van het Gesticht gelukten dit jaar in den staatswedstrijd uitgeschreven voor het begeven van slechts 32 plaatsen van Ordeklerk aan het beheer van Posterijen en IJzeren Wegen in het Vlaamsch gedeelte van het land; één, de genaamde Wilfried Baele, van Eecloo, staafde op eene schitterende wijze de gelijkheid zijner opleiding bij de Eerw. Broeders, doordien hij onder de allereersten gerangschikt werd in het moeilijk exaam van klerk aan hooger aangeduid Ministerie.

Op het einde des schooljaars vierden de waarde Meesters met hun studenten op luisterrijke wijze het jubelfeest van hunnen wakkeren Bestuurder, Vader Cesar, die sinds vijf en twintig jaar al de krachten zijner mannenziel aan het opleiden der jeugd heeft gewijd. De plechtigheid dier intieme feesten, zoo hartelijk door al de inwoners van Sint Victor medegevierd, zal zeker den Waarden Jubilaar overtuigd hebben dat zijn onbaatzuchtige ijver rijke vruchten afwerpt in het bloeiend gesticht, aan zijne wijze en ervaren leiding toevertrouwd.

Nijverheid- en Ambachtscholen.

Onze vrije nijverheidsschool houdt hare goede faam in eer.

Het personeel der school bestaat nog uit eenen bestuurder, zes leeraars en vier onderwijzers, met drie leergangen en veertien klassen.

Voor het schooljaar 1909-1910 waren 259 leerlingen ingeschreven.

De staatstoelaag voor 1910 bedraagt 2339 fr., die van de Provincie 1221.99 fr. en de stad verleende 2000 fr. De begrooting voor 1910 bedraagt 7715 fr. in ontvangsten en uitgaven.

In 1910 verleenden wij insgelijks eene toelaag van 25 fr. voor de vakschool van kleermakers en 25 fr. voor die der lederbewerders.

TITEL VII

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN.

Teekenschool

Het personeel onderging geene verandering en het getal leerlingen bedroeg 222.

Zij worden onderverdeeld in 2 metsers, 4 timmerlieden, 34 meubelmakers, 4 smeden, 10 schrijnwerkers, 12 beeldhouwers, 2 houtdraaiers, 1 etser, 103 scho-

lieren, 3 decoratieschilders en 10 andere, tot verschillende vakken behorende.

Bij de prijskampen op het einde van het schooljaar gehouden heeft de Jury zijne bijzondere tevredenheid uitgedrukt over den uitslag in het algemeen. Zij kende zeven eere metalen toe van het Gouvernement, waarvan vier groote en drie kleine.

In de klas van samenstelling van groot ornament naar teekening, bekwam de leerling van Trooy, Leopold, een grooten eerepenning van den Staat en een boekdeel van de stad, met toejuicing van de Jury voor het schoone werk door dezen leerling afgemaakt.

De werken der leerlingen werden volgens gewoonte in de lokalen der school tentoongesteld en een talrijk en belangstellend publiek kwam dezelve bezichtigen.

De leergangen bestonden uit 25 verschillende klassen met 5 leeraren. De staatstoelaag beliep tot 2333 fr. en degene der Provincie op 1112.09 fr.

Muziekschool

Het onderwijzend personeel onderging geene verandering.

100 jongens en 120 meisjes waren voor het verloop schooljaar ingeschreven.

De bijzondere leergangen voor de verschillende speeltuigen telden : voor de piano-forte 40 leerlingen, voor de klas van klarinet 8 en voor de fluit 3 leerlingen.

De lessen voor koperen blaastuigen werden gevolgd

door 4 leerlingen, waarvan 1 voor trombone, 1 voor hoorn, 1 voor alto en 1 voor piston.

De vioolklas voor jongens telde 10 leerlingen, die voor meisjes 3. Verder werd de contrebasse aangeleerd aan 1 leerling en de vioolcel aan 3.

De heer Gilson, opziener, bezocht de school in de maand Juli en betuigde zijne tevredenheid over den goeden vooruitgang. Ook de juryleden waren zeer vol daan over den uitslag der examen.

De toelagen van Staat en Provincie bedragen elk 1300 frank.

Letterkundige Genootschappen

De oudheidkundige kring « Taxandria », telt thans 29 beschermleden, 5 briefwisselende en 105 werkende leden.

Het Museum werd verrijkt door verschillende munten, gevonden in de Kempen, door fragmenten van het Christusbeeld der oude kerk van Poederlé en met de urnen gevonden te Baerle Hertog.

De Provincie verleende eene toelage van 125 fr. en de Staat eene van 400 fr.

Het tijdschrift « Taxandria » dat regelmatig om de drie maanden verschijnt, behelst steeds zeer belangwekkende verslagen.

Muziekgezelschappen.

De Gemeenteraad stemde een krediet van 200 fr.,

om in 1910 te verdeelen tusschen de Maatschappijen welke een zeker getal Concerten ter Groote Markt zouden geven. De harmonies van den Katholieken Volksbond en der Xaverianen namen het aanbod aan, terwijl het muziek der Burgerwacht ook de toegezegde Concerten zou geven. Daarmede genoot het volk van eenige dier schoone en puike muzikale uitvoeringen waarnaar het bij zomeravonden zoo gretig komt luisteren, en bij ieder concert, wanneer het weder maar iets of wat gunstig was, zag de groote Markt zwart van volk.

Dit weze eene aanmoediging voor de dappere volksjongens die, na langen en zwaren arbeid, nog den tijd weten te vinden om de edele kunst der muziek te beoefenen en door hunnen aanhoudenden iever dan ook zichtbare vorderingen maken.

TITEL VIII

GEZONDHEIDSDIENST.

Openbare gezondheid

De toestand is over het algemeen zeer voldoende. Eenige gevallen van scharlaken koorts werden in het begin der maand September door de geneeskundige Commissie opgegeven. Volgens de gedane opsporingen

schijnt de ziekte hier ingebracht, door personen komende van Antwerpen, waar de ziekte heerschte.

Ons geneeskundig korps en de plaatselijke gezondheidskommissie wedieveren met ons om de openbare gezondheid te bevorderen en de verplichtende aansluiting aan het riolenet, waaraan wij nu de hand houden, zal voorzeker den algemeenen toestand nog merkkelijk verbeteren; ook wordt de dienst der kantonale ontsmettingsploeg regelmatig ingericht.

Koepokinenting

In 1909 was de heer dokter J. Vermeirsch met den dienst der pokzettingen gelast en voor het loopende jaar wordt deze dienst waargenomen door den heer dokter Em. Somers.

Tijdens de gewone zittingen van April en September 1909 werd bij 195 kinderen de koepokstof ingeënt en hadden daarenboven nog 321 inenting en herinentingen plaats in de gemeente- en aangemomene scholen. De registers in de scholen worden zeer stipt gehouden. Verschillende kinderen vergeten nog steeds zich opnieuw aan te bieden, om den uitslag der inenting daar te stellen.

Wij houden er de hand aan dat geene leerlingen toegelaten worden die de pokken niet gezet zijn. Ook het Bureel van Weldadigheid eischt de inenting en de herinenting der behoefligen.

Reinigingsdienst

Deze dienst bestaat nog zooals verleden jaar.

Begravenissen

Zonder verandering.

Rampen en ongelukken

Onze stad bleef wederom van alle groote ongelukken gespaard.

Pompierkorps

Ons vrijwillig pompierkorps blijft zijne goede faam getrouw en heeft bij den laatsten wedstrijd te Spa, wederom de eerste prijs behaald.

Te dier gelegenheid werd dit dapper korps op Zondag 7 Augustus door het College van Burgemeester en Schepenen plechtig ten stadhuize ontvangen en hartelijk geluk gewenscht.

Namen, Thienen en Spa, zullen met gulden letteren geboekt staan in de annalen van het korps. Behalve bij een paar heidebranden, werden onze brandweermannen nog drie- of viermaal opgeroepen, waaronder de branden bij M. Caers op 't Schorvoirt en bij M. Snijers, Nieuw Vaart, als van ernstigen aard moeten aangestipt worden.

TITEL IX

JUSTITIE, OPENBARE VEILIGHEID, GEVANGENIS

Politie

Sedert ons laatste verslag onderging het politiekorps geene verandering.

Misdaden, Overtredingen, Aanhoudingen

Van 1 September 1909 tot 31 Augustus 1910 werden 1050 processen-verbaal opgemaakt, verdeeld in 757 voor boetstraffelijke feiten en 293 van bestuurlijken aard, te weten :

Eerrooverij	1
Misbruik van vertrouwen	2
Aftruggelarij	4
Dieverij van hout en strooisel	13
Dieverij van verschillende voorwerpen en hofvruchten	40
Vernieling van veldvruchten	12
Vernieling van afsluiting	8
Desertie	0
Huisdieverij met of zonder braak	13
Doodsbedreigingen	1
Aanrandingen	4
Mishandelingen, beledigingen en smaadwoorden	104

Opstand, bedreigingen en smaad aan de politie	16
Ongemuilbande honden	18
Moordpoging'	1
Dronkenschap	171
Herbergen	13
Straatschennis en ruststoornis.	69
Andere overtredingen aan Gemeente- of Provinciale reglementen	293
Bedelarij en landlooperij	26
Banbreuk	1
Zedenschennis, ontuchtige liederen	12
Verboden wapens	5
Aanslag op de eerbaarheid	3
Id. op de vrije uitoefening van den arbeid.	4
Huiszoekingen	10
Onderzoeken en opzoekingen	124
Bevel van aanhouding	29
Ongelukken	2
Brandrampen	7
Zelfmoord.	2
Moord, onvrijwillige	1
Drenkeling	0
Moed en zelfopoffering	3
Zinneloosheid	10
de Commodo en Incommodo.	28
Totaal	1050

Gevang te Turnhout

Bevolking op 31 December 1908	158
Ingekomen in 1909	1145
Uitgegaan in 1909	5219
Bevolking op 31 December 1909	84
Opsluitingsdagen	52545
Getal zieken ter infirmerie	7
Sterfgevallen	—
Gevallen van krankzinnigheid	2

Paspoorten

Van 1 September 1909 tot zelfden datum in 1910 zijn op het bevolkingsbureau 15 bewijzen van eenzelvigheid afgeleverd.

Werkmansboekjes

Men vroeg 580 werkboekjes voor minderjarigen en 146 livretten voor meerderjarige arbeiders, gedurende hetzelfde tijdstip.

Loterijen

Op 20 November 1909 verleende het Schepencollege machtiging aan het Bestuur van den Turnkring « Kracht en Zwier » om gedurende zes maanden eene tombola op te richten in het lokaal « De Spiegel » voor den aankoop van nieuwe turntoestellen. De prijs van het lot werd bepaald op 10 centiemen

met uitsluitelijken verkoop in de stad Turnhout. De uitloting werd voor één maand verschoven bij besluit van het Schepencollege van 30 Maart 1910.

De tombola toegestaan aan het bestuur der werkersverenigingen tot versterking hunner zieken- en werkeloozenkassen, en waarvan wij in ons vorig verslag gewaagden, werd bij besluit van het College van 30 October 1909 verlengd tot den eersten Zondag in Februari.

TITEL X

MILITIE.

De nieuwe militiewet van 14 December 1909 schaft de loting en de plaatsvervanging af. Het recht van een plaatsvervanger te stellen, wordt behouden voor de uitgestelden die met dat doel, twee honderd frank hebben gestort. De wet huldigt den persoonlijken diensplicht, bestaande in één man per huisgezin, zijnde de oudste zoon, waarvan geen militietermijn door een broeder wordt of werd vervuld.

Het stelsel van een man per huisgezin, niettegenstaande de vrijstelling van dienst voor de niet ingelijfde jongelingen van wie een broeder voor de militia was ingeschreven voor 30 November 1909, brengt

eene merkelijke verhooging van het contingent mede.

Inderdaad, voor de lichte van 1909, leverden wij 41 manschappen. Het gemiddeld getal der laatste 10 contingenten bedroeg 43, terwijl in 1910, onder het beheer der nieuwe wet, onze stad 50 jongelingen aan het leger heeft geleverd, onverminderd 4 oudste dienstplichtige zonen, dewelke reeds dienst hadden genomen als vrijwilliger van beroep.

217 jongelingen werden ingeschreven voor de Nationale Militie in 1910. Een werd afgeschraapt als Franschman. Tusschen hen waren 74 dienstplichtigen, als oudste zonen der familie.

De geschiktheid tot den dienst was dit jaar minder goed.

21 jongelingen werden ongeschikt tot den dienst bevonden uit hoofde van lichaamsgebreken.

2 vrijstellingen werden verleend voor steun van familie, eene als student in wijsbegeerte.

Een uitstel werd verleend aan een dienstplichtige in den vreemde verblijvende.

Twee dienstplichtigen werden vervangen door hunne jongere broeders.

Van de 39 uitgestelden van vroeger jaren werd een militiaan aangeduid tot den dienst.

VERDEELING VAN HET CONTINGENT

De ingelijfde manschappen werden aangeduid voor de volgende korpsen :

5e Linierement.	5
6e Linierement.	5
7e Linierement.	8
8e Linierement.	9
12e Linierement.	7
Carabiniers	7
Vestingartillerie	4
Groep te paard van Mechelen	1
2e Artillerie	2
4e Artillerie	1
2e Gidsen	1
	50
Totaal	50

Geleerdheid der Militairen

Volgens de persoonlijke opgaven der militianen bij hunne inschrijving, wordt de graad hunner geleerdheid vastgesteld als volgt:

Lezen, schrijven en rekenen.	201
Lezen alleen	1
Ongeleerden	14

Derhalve is het coëfficiënt der geleerden gestegen tot 93 %.

Burgerwacht

De opperstaf telt 9 officieren en 10 wachten.

De eerste ban heeft twee compagniën, waarvan de eerste 3 en de tweede 2 pelotons begrijpt. De getal-

sterkte bedraagt 9 officieren en 208 burgerwachten.

De tweede ban bestaat uit één peloton met 1 officier en 90 manschappen.

Dit jaar werden 24 nieuwelingen ingelijfd.

Het muziekkorps heeft 37 vrijwilligers.

De Burgerwacht begrijpt derhalve in haar geheel 19 officieren en 369 wachten.

Bij Koninklijk Besluit van 12 November 1909 zijn de volgende onderscheidingen toegekend, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 21. Juli 1902:

Kruis van eerste klas aan den kapitein-adjutant-majoor, M. Van Meesche, R. J. G.

Medalie van eerste klas aan den adjudant-onderofficier Servaes, L. J.

TITEL XI.

OPENBARE BELASTINGEN. — JAAR 1909.

Personeel en kadaster.

Zonder verandering.

Rechtstreeksche belastingen

GRONDBELASTING.

Er waren 1313 artikelen.

Zij bracht op :

In principaal voor den Staat	fr. 50226.32
In opcentiemen voor de provincie 11	» 5524.90
» » » gemeente 62	» 31140.33
Algemeen totaal fr. 86891.55	

Het belastbaar inkomen, tot grondslag dezer belasting dienende, bedroeg 717521.24 fr.

PERSONEELE BELASTING.

Men telde 1436 belastingschuldigen.

Het lastkohier bevat in :

Hoofdsom ten profijte des Staats	fr. 40988.15
Opcentiemen voor den Staat 15	» 6148.22
» » » » 20 op het principaal der huurwaarde	» 2315.02
Opcentiemen voor de provincie 16	» 6458.01
» » » Gemeente 62	» 25412.26
Boeten, opnemingen en schattingen	» 86.04
Algemeen totaal fr. 81507.70	

ONTLEDING.

Huurwaarde fr. 231759.

Deuren en vensters : 2456 1/2 aan 1 frank.
12489 1/2 » 1.10 frank.

Mobilair : fr. 479006 1/2	} Supplementen 257,50 fr.
Dienstboden : 95 aan 8 frank.	
195 » 10 »	
71 aan 20 frank	
58 » 25 »	
2 » 30 »	} Suppl. 300 fr.
14 » 10 » met livrei.	
Paarden : 5 aan 10 frank	
41 » 20 »	
15 » 50 »	
8 » 60 »	
0 » 100 »	

PATENTEN.

Er waren 1623 patentplichtigen.

Hoofdsom van den Staat	fr. 24607.47
Opcentiemen voor den Staat 20.	» 4922.56
» » de Provincie 4	» 983.05
» » » Gemeente 39	» 9584.64

Algemeen totaal fr. 40097.71

Er zijn dit jaar ten bureele van den Rijksontvanger nogmaals 186 aangiften gedaan door slijters, tappers of herbergiers, die een debiet openen mits betaling van 100 fr. vergunningsrecht.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

Sterke dranken

284 herbergiers werden aangeslagen à rato van 19.50 fr., 10 slijters aan 26 fr., 't is te zeggen, die ook in 't klein verkoopen en 1 aan 39 fr.

Het bedrag van de rollen is 5817.50 fr.

5 zijn maar voor een gedeelte des jaars aangeslagen.

Tabak en sigaren

Er zijn 109 debieten aan 6 fr. en 25 aan 24 fr. waarvan het gezamenlijk bedrag tot 1539.50 fr. beloopt.

8 lastschuldigen zijn maar voor een gedeelte des jaars aangeslagen.

Honden

543 aan 2 fr., 591 gewone aan 6 fr., 40 honden aan 20 fr.

De rol bedroeg 5403 fr. in totaal.

4 honden zijn slechts voor een gedeelte des jaars aangeslagen.

Trapwielen

Voor gansch het jaar 1909 : trapwielen 1399 aan 6 fr., motocyclus 30 aan 20 fr., automobielen 7, met eene gezamentlijke paardenkracht van 71.

Ook werden 37 werkmansplaten aan 1 frank afgeleverd.

De belasting op de machienen (beweegkrachten), aan 2 fr. per paardenkracht, geeft 2361 $\frac{1}{2}$ paardenkrachten met eene opbrengst van 4667 fr. Eenige zijn enkel voor een gedeelte des jaars aangeslagen, (76).

De prachtpaarden, ten getale van 30 aan 20 fr., brachten 590 fr. op. 1 werd voor een gedeelte des jaars aangegeven.

STEDELIJKE BELASTINGEN. — 1909

18 o/o op het belastbaar inkomen der bewoonde huizen,

lusthuizen en nijverheidsgebouwen	fr. 79705.38
Op paarden en ossen	» 4960.80
Op rijtuigen	» 3625.00
Op voor- en achtergevels (beraming)	» 35000.00
Op beweegkracht en hittingsoppervlakte.	» 6855.61
Op balkons	» 1200.00
Op de stoepen	» 14305.03
Op de pianos	» 1625.00
Op de danszalen	» 4205.35

Het kohier van onderhoud en verbeteren der buurtwegen bedraagt 4208.82 fr.

De nieuwe belasting op het kadastraal inkomen der nieuwe gebouwen en vergrooitingen, tijdelijk van de grondlasten ontslagen, bedraagt 4295.35 fr.

TITEL XII. OPENBARE WERKEN

Personeel

Zonder verandering.

Groote wegen en straten

Buiten het jaarlijksch onderhoud werd de velobaan gemaakt van Turnhout naar St. Pieters Lille.

De herkasseiing van een deel der de Merodelei en der Warandestraat zijn nog steeds hangende en wij hebben reeds meermaals bij den heer Minister op de spoedige uitvoering aangedrongen.

Er zijn ontwerpen ingediend voor de herkasseiing der banen van Oostmalle naar Turnhout en van Turnhout naar Gheel.

Stadswegenis

De kasseiwerken in den Kruissegeweg, de Nieuwstad en eind Papenstraatje zijn thans in uitvoering. M. L. G. Jansen-Van der Veeken, van Antwerpen werd aanemer verklaard, mits de som van 75766 fr. De Staat zal tusschenkomen voor 22796 fr.

Ook de plannen met bestek voor de kasseiwerken met leggen der boardsteenen in de bestrating rondom de Parochiekerk van het H. Hart zijn gereed. In afwachting dat dit zoo nuttig en dringend werk kan uitgevoerd worden, besloten wij een voorloopige weg te maken van de Molenstraat naar den ingang der kerk.

Wij zorgden voor den gewonen onderhoud der straten en wegen en een aantal der stadswerklieden worden gelast met den goeden onderhoud der buurt-wegenis.

De onderhoudswerken van den buurtsteenweg van groot verkeer op Thielen zijn aanbesteed voor eene jaarlijksche som van 1703.52 fr. gedurende 5 jaren. De Staat en de Provincie komen ieder voor $\frac{1}{4}$ tusschen in die uitgaven.

Riolen

Voor de uitgaaf van 3216 fr. tot het leggen der riolen rondom de kerk van het H. Hart en waarvan wij in ons vorig verslag gewaagden, ontvingen wij van den Staat eene toelaag van $\frac{1}{3}$ of 1072 fr. en van de Provincie $\frac{1}{6}$ of 536 fr. Samen dus de helft der gedane onkosten.

Wij doen heden eene proef voor de ontginning van het uitspreidingsveld, waartoe de Raad in grondbe-
gin besloten heeft, ten einde deze uitgestrekte vlakte voor de stad winstgevend te maken.

Waterleiding

Het getal aansluitingen aan onze openbare waterleiding bedraagt thans 296.

De eerste inning voor het minimum van waterverbruik en voor den huurprijs van den watermeter be-
loopt 7000 fr.

De eerste inning voor het waterverbruik boven het bepaald minimum beloopt 2334.78 fr. ; voor het ge-
heele jaar mag men dus op eene totale ontvangst ho-
pen van 15000 fr.

Ziet ook de rubriek « Gemeentegoederen ».

Openbare verlichting. — Gas

De statistiek over het jaar 1909 opgemaakt wegens het gasverbruik, geeft den folgenden uitslag :

Maanden 1909	Duur van verlichting der straten in uren	Onkosten in franks	Stadhuis en nachtwach in kub.m.	Onkosten in franks
Januari	93186.25	1397.79	183	27.45
Februari	74397.—	1115.96	217	32.55
Maart	65641.20	984.62	106	15.90
April	52005.10	780.08	108	16.20
Mei	42249.30	633.74	88	13.20
Juni	30757.55	461.37	89	13.35
Juli	33291.40	499.38	88	13.20
Augustus	50672.—	760.08	88	13.20
September	59814.—	897.21	106	15.90
October	78088.30	1171.33	92	138.0
November	87267.—	1309.01	174	26.10
December	97876.40	1483.15	191	28.65
Totalen	766247.10	11493.72	1530	229.50

De verlichting met petrool op den buiten kostte 2142.23 fr.

Markten.

In 1909 hebben de staangelden op de openbare markten met inbegrip der leurtaks op de hoveniers, eene zuivere opbrengst van 2966.05 fr. gegeven. De verdubbeling dier taks doet ons voor 1910 eene ontvangst voorzien van ongeveer 4600 tot 4700 fr. Vele kramers hebben hunne uitstallingen verkleind sedert de invoering der verhooging van taks.

Keurmeestersdienst.

Ten bureele van politie zijn in 1909 voor de slachting 4698 dieren aangegeven, te weten: 172 ossen, 1501 koeien, 364 vaarzen, 1222 vetkalveren, 14 jonge ossen, 1069 zwijnen, 257 schapen en 114 paarden.

Aan keurtaksen werd eene som van 3538.45 fr. in de stadskas gestort.

De dienst van den ontsmettingsoven bracht 272 fr. op voor de stadskas, verdeeld over 68 ontsmettingsgevallen.

Voor ieder geval van ontsmetting betaalt men 4 fr. de uitzet gebeurt aan 0.50 fr. per kilogram voor het vleesch, 0.80 fr. voor het vet, 0.05 fr. voor de beenderen en 0.30 tot 0.35 fr. per liter vleeschnat.

Gemeentekerkhof.

Het nieuw gebouw op het gemeentekerkhof is vol-

trokken. De aannemer was de heer Jan Verschueren voor eene som van 9270 fr.

Rivieren en Waterloopen

De algemeene ruiming der niet bevaar- noch vlotbare waterloopen is dit jaar vertraagd geworden door de aanhoudende en overvloedige regens. Wij hopen eerlang de rol op te maken der onkosten welke ten laste der boordegenaars vallen.

Gemeentegebouwen

Men zie deswegens titel II « Gemeentegoederen ».

Bijzondere bouwingen

Sinds 1 September 1909 werden ons 30 vragen gedaan tot bouwen langsheen de Staats- en provinciale wegen en 66 langsheen de Stadswegenis.

Hierbij komen voor de vergrootingswerken aan de verschillende fabrieken.

TITEL XIII.

LANDBOUW

Algemeen overzicht

Was de laatste winter niet streng en veroorzaakte hij derhalve weinig of geen schade aan de graange-

wassen, dan was de zomer ook doorslecht.

Wij hadden weinig of geen oprecht heete dagen en de overvloedige regens hebben veel schade berokkend aan de veldvruchten in het algemeen. Hooi en toemaat moesten gedeeltelijk met slecht weder binnengehaald worden en de hoedanigheid liet nog al veel te wenschen.

De oogst van graan en haver was nog al voldoende, doch gaf minder stroo dan verleden jaar. De oogst der beetten was doorslecht. Koolen zijn er weinig en de aardappelen welke op de lage gronden werden geplant zijn half verrot door de aanhoudende regens. Verschillende rapenvelden zijn moeten herzaaid worden daar de eerste vrucht door het venijn is afgeknaagd.

Fruit is er over 't algemeen ook weinig.

Het vee, de boter en de eieren bleven over het algemeen duur en langs dien kant ten minste was het jaar voordelig voor onze landbouwers.

OPBRENGSTEN.

Per hectaar worden de opbrengsten gemiddeld geschat op :

- Koorn . . . . . 28 hectoliters.
- Haver . . . . . 27 hectoliters.
- Aardappelen . . . . . 22.000 kilos.
- Voederbeeten . . . . . 35.000 kilos.
- Wortels, als hoofdvruucht . . . . . 12.000 kilos.
- Rapen . . . . . 22.000 kilos.

- Klaver, fransche . . . . . 45.000 kilos.
- Hooimeerschen, 1e snede . . . . . 4.500 kilos.
- Wortels, 2de vrucht . . . . . 8.000 kilos.

PRIJS DER GRANEN.

Per 100 kilos is de gemiddelde prijs nagenoeg als volgt :

- Voor de rogge . . . . . 14 fr.
- Voor de haver . . . . . 18 fr.
- Voor de aardappelen . . . . . 8 fr.

Veemarkt

Volgens opgaaf der politie hebben wij de volgende statistiek opgemaakt :

Te koop gesteld		Ossen	Koeien	Vaaren	Kalveren	Stieren	Schapen	Varkens	Stuks vee er markt gebracht
VEE									
1910	October	—	116	67	103	1	—	325	417
	November	4	215	117	166	7	1	184	694
	December	17	116	57	81	1	5	212	489
	Januari	21	100	37	61	1	2	87	309
	Februari	7	135	64	95	2	—	191	494
	Maart	5	120	125	105	6	1	95	457
	April	—	188	87	147	6	2	186	616
	Mei	1	148	68	104	2	—	141	464
	Juni	1	123	78	95	3	—	125	425
	Juli	—	113	72	80	3	—	98	366
Augustus	—	115	41	112	4	—	190	462	
September	—	119	44	70	2	1	135	371	
Stuks vee ter Markt gebracht.		56	1608	857	1224	38	12	1769	5564
Middelmatige prijs per stuk.		500	350	320	120	350	20	18	Frank.

Paardenmarkten

De markt van 10 November 1909, telde 105 paarden en 103 veulens; de tweede markt van 2 Februari 1910, telde 137 paarden en 62 veulens.

Prijs van het vleesch

In 1910 is de middelmatige prijs van het vleesch per kilogram geweest als volgt:

Ossenvleesch	fr. 1.90
Koeivleesch	fr. 1.50
Vaarzenvleesch	fr. 1.70
Kalfsvleesch	fr. 2.10
Stierenvleesch	fr. 1.50
Schapenvleesch	fr. 1.90
Varkensvleesch	fr. 1.95
Paardenvleesch	fr. 1.10

Veeartsenijdienst.

Zonder verandering.

Kempische Biemaatschappij

Deze maatschappij telt thans 54 werkende leden-bichouders en bekam voor 1910 eene provinciale toelaag van 37.15 fr.

Landbouwkomiteit.

Deswegens hebben wij niets bijzonders aan te stippen.

TITEL XIV.

NIJVERHEID

Fabrieken en Trafieken

Er hadden 28 onderzoeken de « commodo et incommodo » plaats, tot het inrichten van 3 nijverheidsgestichten en het plaatsen van 4 stoomketels, 3 gasmotoren, 1 benzinemotor, 9 bakovens, 6 slachterijen, 1 stokvischwijkerij en een kinematograaf.

Handel op het Kanaal

De statistiek van het kantoor der vaartrechten voor den doorvoer op en van Antwerpen, alsook op de vertakkingsvaart langs Desschel, geeft van 1 September 1909 tot 31 Augustus 1910 de volgende uitkomsten:

	Per ton van 1000 kilogrammen:
1c groep: Minerale brandstoffen	17005
2c » Metaalnijverheid	4340
3c » Bouwmaterialen en delfstoffen	198376
4c » Steen-, aardstoffen en glasnijverheid	125736
5e » Houtsoorten	3409
6e » Natuurlijke en kunstmatige landbouwproducten.	2506
7e « Nijverheidsproducten (alle producten)	2506
8c » Verschillende koopwaren (meststoffen en andere niet genoemde koopwaren)	19933

Er werden 4453 kwijtingen afgeleverd voor geladen en 2005 verloven voor ledige schepen.

Openbare vervoermiddelen

De Staat houdt zich onledig met de onteigeningen voor het maken der nieuwe goederenstatie en het vergrooten der standplaats van den ijzerenweg alhier.

Ons tramnet gaf in 1909, als zuivere overschot van al de lijnen, eene winst van 2546.52 fr.

Het kapitaal der lijn Antwerpen-Hoogstraeten-Turnhout is vermeerderd met 136000 fr. makende voor ons aandeel 54000 fr. of eene jaarkorting van 190 fr. ; datgene der lijn Turnhout-Merxplas-Hoogstraten-grens, met vertakking, werd verhoogd met 34.000 fr. makende voor ons aandeel 11.000 fr. of eene jaarkorting van 385 fr.

De redenen dier verhoogingen zijn, voor laatstgenoemde lijn, de uitbreiding langs de vaart van Turnhout, en voor de eerste de uitvoering van nieuwe werken.

Rechtbank

Op 27 Mei 1910 is alhier godvruchtig in den Heer ontslapen den heer J. de Fierlant, Oud-Prokureur der Rechtbank van eersten aanleg te Turnhout.

Er zijn verder geene bijzondere benoemingen of veranderingen aan te stippen.

Vrederegerecht

De veranderingen aan het Kasteelgebouw nog niet

begonnen zijnde, blijft de dienst van het vrederegerecht nog steeds ingericht in de bovenlokalen van het stadhuis.

Koophandel — Nijverheid

De verhooging der inkomende rechten in Amerika deed haren invloed op de papiernijverheid nog niet te zeer gevoelen en er was in 't algemeen werk bij werk. Ongelukkiglijk heeft eene werkstaking van grooten omvang die toestand gevoelig komen verergeren. Uitgebroken in de maand Juli in de fabriek « La Turnhoutoise » breidde dezelve zich later uit tot verschillende andere nijverheidsgestichten en omvatte weldra van 400 tot 500 werklieden. Het geldt hier geen strijd om een loonsverhooging, maar men geeft als oorzaak op, het inrichten eener Ziekenkas door den heer Bestuurder der « Turnhoutoise ». Van in het begin der staking echter verwijderde deze uit het reglement al de artikels welke als onaanneembaar waren opgegeven en al de christene werklieden hernamen dan ook dadelijk het werk. Voor de anderen bleef de staking voortduren en is nog niet geëindigd.

Een aantal vreemde en andere werklieden hebben een deel der stakers vervangen.

Bij de aankomst en het vertrek der vreemde arbeiders hadden oploopen plaats en de heer burgemeester vond zich verplicht, in dagteekening van 28 Juli een besluit uit te vaardigen waarbij alle samenschotelingen van meer dan vijf personen op de openbare

wegenis verboden zijn. De beslissing werd door den Gemeenteraad bekrachtigd in zitting van 1 Augustus laatstleden.

Ten einde de openbare orde te handhaven en de werklieden te beschermen die vrijwillig aan den arbeid gebleven of stakers vervangen hebben, moest ook de hulp der gendarmerie ingeroepen worden en kwamen een tiental gendarmen de brigade van Turnhout versterken.

Onnoodig er bij te voegen dat die langdurige werkstaking een onberekenbaar verlies aan loonen voor de werklieden na zich sleept en ook niet minder schade veroorzaakt aan de patroons, die zich in de onmogelijkheid bevinden de bestellingen op bekwamen tijd uit te voeren.

In de bouwnijverheid was nog al werk in het goede seizoen, ofschoon er minder nieuwe gebouwen gemaakt zijn dan het jaar te voren; ook hebben verschillende werklieden werk gevonden in andere plaatsen.

In de textielnijverheid was er over het algemeen veel werk.

Op dit oogenblik is de bedrijvigheid weer minder groot.

In de kantennijverheid was de afneming veel regelmatigiger dan het voorgaande jaar. De nieuwe kantschool is sedert korten tijd voltrokken en beantwoordt heelemaal aan het verlangde doel.

De ledernijverheid bleef meestal gedrukt, door de duurte der ruwe huiden.

In de steennijverheid was nog al veel afneming, maar de prijzen blijven te laag om winstgevend te zijn.

De cementnijverheid blijft zeer bloeiend.

Ook de boeknijverheid hield hare werklieden regelmatig bezig.

Voor de tabaknijverheid is de afneming groot in rook- en snuiftabak. Voor de sigarenfabrieken is de toestand voldoende.

Voor de metaalnijverheid zijn er op dit oogenblik veel bestellingen en in sommige werkhuizen werkt men over.

De diamantnijverheid blijft zeer bloeiend en het getal arbeiders is in den loop van het jaar nog vermeerderd.

De mattenfabrieken zijn eveneens van voldoende bestellingen voorzien en de heeren Maus en Cie bouwden eene nieuwe fabriek in de Lindekensstraat.

De pianofabriek was eveneens tevreden over het getal bestellingen.

Onze nijveraars die te Brussel deelnamen aan de tentoonstelling, hebben hunne stands zien vernielen door den brand die de belgische afdeeling in asch legde.

Dood van Zijne Majesteit Leopold II

Op 17 December 1909 ontvingen wij een staatste-

legram van den heer Gouverneur, ons meldende dat Zijne Majesteit Leopold II dien nacht in zijn paleis te Laeken overleden was.

Het College van Burgemeester en Schepenen vergaderde bij hoogdringendheid en de volgende proclamatie werd tot de bevolking van Turnhout gericht, aangeplakt en aan de weekbladen medegedeeld :

« Overheden en Medeburgers,

« Het College van Burgemeester en Schepenen komt
« de droeve tijding te ontvangen van het overlijden
« van onzen geliefden Koning Leopold II.

« Zijne Majesteit is heden morgen gestorven in zijn
« paleis te Laeken.

« De bevolking van Turnhout, gekend om hare ge-
« hechtheid aan de Koninklijke Familie, zal met ons
« het onherstelbaar verlies betreuren van den wijzen
« en beminden Vorst, die gedurende zijne 44 jarige
« regeering, aan ons duurbaar vaderland eenen onge-
« stoorden vrede en eene buitengewone welvaart wist
« te verzekeren. »

Verder werden nog de volgende schikkingen genomen :

1. Het vaandel zal halftop geheschen worden aan het stadhuis, op den Toren en aan de woning der leden van het schepencollege en der stadsambtenaren.

2. De rouwklok zal geluid worden tot na de begrafenis van Zijne Majesteit, en zulks des middags,

gedurende eene halve uur, en driemaal den dag vóór de begrafenis.

3. Het Gemeentebestuur zal voor zes weken den rouw aannemen.

4. Den dag der begrafenis zullen de stadsbureelen en de gemeentescholen gesloten worden.

Bij het begin der zitting van den Gemeenteraad, welke juist dien dag moest plaats hebben, stond de heer Burgemeester recht en deelde den Raad het droevig nieuws mede.

Z. Ed. zegde dat het proces-verbaal der voorgaande vergadering in eene volgende zitting zou gelezen worden en dat, hoe belangrijk deze zitting ook wezen moest, wij genoodzaakt waren dezelve te verdagen ten teeken van rouw.

De heer Burgemeester voegde er bij dat die treurige tijding overal een pijnlijken indruk zou verwekken. « Ik zal niet trachten », vervolgde spreker, « eene le-
« vensschets te maken der regeering van onzen be-
« treurden Vorst ; maar de gehechtheid aan ons stam-
« huis en de 44 jaren van orde en voorspoed, wel-
« ke wij onder de regeering van Leopold II doorge-
« bracht hebben, zetten ons aan onze gevoelens van
« droefheid bij zijn afsterven uit te drukken. »

Nadat aan den Raad de bovengemelde schikkingen medegedeeld waren, door het Schepencollege genomen, werd het volgend adres van rouwbeklag door al de aanwezige leden goedgekeurd en geteekend, waarna de zitting geheven werd ten teeken van rouw.

« Aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Aalbrecht
« van België :

« Monseigneur,

« De Gemeenteraad van Turnhout, daartoe bij
« hoogdringendheid vergaderd, heeft de eer Uwe Ko-
« ninklijke Hoogheid de gevoelens uit te drukken zij-
« ner diepe droefheid en innige deelneming bij het on-
« herstelbaar verlies dat de Koninklijke Familie en het
« Vaderland komt te treffen. De dood van Zijne Ma-
« jesteit Leopold II, Uwen Doorluchtigen Oom en on-
« zen Beminden Vorst, heeft heel het land in den
« diepsten rouw gedompeld en de harten der Belgen
« met oprechte droefheid vervuld.

« Zij beseffen heden meer dan ooit wat zij te dan-
« ken hebben aan den Wijzen en Beminden Vorst,
« die gedurende zijne 44-jarige regeering aan ons dier-
« baar vaderland eenen ongestoorden vrede wist te
« verzekeren, gepaard met eene ongemeene welvaart,
« welke terecht door de naburige landen wordt be-
« nijd.

« Het scherp en helder doorzicht, alsmede de diepe
« kennissen op allerlei gebied van den geliefden Ko-
« ning, deden Hem nieuwe uitwegen vinden voor de
« Belgische Nijverheid en Handel; daarom zal de naam
« van Zijne Majesteit Leopold II voor eeuwig gehecht
« blijven aan het groot beschavingswerk van den Con-
« go, evenals het afstaan dier colonie aan het vader-

« land, dat hij zoo innig liefhad, hem de eeuwige er-
« kentelijkheid van het Belgische volk heeft verzekerd.

« De Goddelijke Voorzienigheid, Die op eene zicht-
« bare en bijzondere wijze op ons Geliefd Vorsten-
« huis en ons bemind Vaderland waakt, zal ons ook
« in deze droevige omstandigheid haren machtigen
« steun niet weigeren. Zij schenkt ons immers de zoe-
« te hoop, Uwe Koninklijke Hoogheid, reeds zoozeer
« door het Belgisch Volk bemind, weldra te mogen
« begroeten als den waardigen opvolger van uwen
« teergeliefden Oom, Dien wij heden met UEd. bewee-
« nen.

« Met den diepsten eerbied blijven wij, Monsei-
« gneur, van Uwe Koninklijke Hoogheid, de zeer ge-
« trouwe en verkleefde dienaars. »

(Volgen de handteekens.)

Op 22 December 1909 woonden de leden van het Schepencollege in korps de plechtige lijkdienst bij te Brussel en den 4en Januari werd in de Parochiale Kerk alhier, een plechtige dienst gedaan, waartoe de geestelijke en bestuurlijke overheden en de bevolking waren uitgenoodigd en welke dan ook door een zeer talrijke schaar van overheden en medeburgers werd bijgewoond.

De ziel van den Doorluchtigen en Beminden Vorst ruste in Vrede ! !

Aanstelling van Zijne Majesteit Albert
Koning der Belgen

De Koning is dood, leve de Koning!!

Waren de droefheid en rouw van het Belgisch volk oprecht en algemeen bij het afsterven en de begrafenis van Zijn betreurden Vorst, Zijne vreugde was overgroot bij de aanstelling van den nieuwen Koning, den zoo geliefden Prins Albert, die op 23 December 1909 den grondwettelijken eed aflegde voor de Vereenigde Kamers en plechtig bezit nam van den Troon van België, onder de benaming van Koning Albert.

De stoet van het paleis van Laeken tot aan het paleis der Natie was een echte triomftocht voor het beëminde Vorstenpaar, dat met een onbeschrijflijke geestdrift door het volk toegejuicht werd.

De heugelijke gebeurtenis welke heel het land met eene overgrootte blijdschap vervulde werd bij afkondiging aan onze inwoners bekend gemaakt.

In zitting van 29 December volgende, stemde de Gemeenteraad, die zich met dankbare gevoelens het bezoek van Prins Albert te Turnhout herinnerde, met eenparige stemmen het volgend adres van gelukwenschen, dat door al de aanwezende leden werd onder teekend.

« Aan Zijne Majesteit den Koning Albert,
« Sire,

« Na eene eerbiedige en dankbare hulde gebracht te

« hebben aan de nagedachtenis van Zijne Majesteit
« Leopold II, Uwen Doorluchtigen Oom, onder wiens
« wijze regeering België zulk schitterend tijdperk be-
« leven mocht, komen wij heden Uwe Majesteit, onzen
« nieuwen en jeugdigen Vorst toejuichen, Die geroe-
« pen is om die glorievolle loopbaan voort te zetten.
« De dag van 23 December 1909 zal een onverge-
« telijke dag blijven in onze vaderlandsche geschiede-
« nis.

« De onbeschrijflijke geestdrift en de algemeene
« vreugde waarmede Uwe plechtige intrede in de
« hoofdstad is begroet, moet UEd., Sire, overtuigd
« hebben, hoezeer UEd. door Uw volk vereerd en be-
« mind wordt.

« Uw plechtige toespraak aan de Vereenigde Ka-
« mers bij Uwe Troonsbeklimming en Eedaflegging,
« heeft aller harten diep ontroerd en met rechtmatige
« fierheid vervuld. Uwe schoone woorden : « Ik heb
« mijn land lief, de Koningin deelt die gevoelens van
« onverbreekbare trouw aan België ; wij kweeken ze
« aan in 't hart van onze kinderen en Wij wekken
« bij hen, terzelfdertijd, de liefde voor den geboorte-
« grond, de liefde voor het hujsgezin, de liefde voor
« het werk, de liefde voor het goede. Het zijn deze
« deugden die de volkeren sterk maken », — zullen
« met gulden letteren aangeteekend blijven en zeggen
« ons met welk vertrouwen wij op UEd. mogen reke-
« nen, voor de zedelijke, zoowel als voor de stoffe-
« lijke verheffing van ons geliefd vaderland en van on-

« ze colonie, welke UEd. in persoon hebt willen door-
« reizen, om des te beter hare noodwendigheden te
« begrijpen en de maatregelen te kunnen treffen voor
« hare opbeuring.

« God, door Wien de Vorsten regeeren, schenke
« UEd. wijsheid en kracht om België en Congo, groot
« rijk en machtig te maken; daartoe verleene Hij UEd.
« een lang en voorspoedig bestuur, even lang als het-
« gene van Uwen Doorluchtigen Voorzaat.

« Mevrouw,

« Onze gevoelens van eerbied en onwankelbare
« trouw aan onzen beminden Koning, betuigen wij
« eveneens aan onze duurzame Koningin, die bij hare
« eerste stappen op den Belgischen bodem, de harten
« van het volk door hare goedheid en bevalligheid
« wist te winnen, en aan onze lieve jonge Prinsen,
« met Wien Uw Koninklijken echt werd gezegend, tot
« behoud van Vorstenhuis en Vaderland.

« Sire,

« Mevrouw,

« Het behage Uwe Majesteiten de eerbiedige hulde
« te aanvaarden van den Gemeenteraad te Turnhout,
« even als zijne vurigste wenschen voor het behoud
« en het geluk der Koninklijke Familie.

« Leve de Koning !

« Leve de Koningin !

« Leve de Koninklijke Familie !

Op verzoek van den heer Gouverneur werd de re-
devoering door den nieuwen Vorst bij zijne troons-
beklimming uitgesproken, aangeplakt op de bijzon-
derste plaatsen der stad en in iedere der gemeente-
en aangenomene scholen.

Een plechtig « Te Deum » werd op 9 Januari in de
hoofdkerk alhier gezongen en de algemeene bijtreding
van geestelijke en bestuurlijke overheden en de bevol-
king bewees eens te meer, hoezeer de bevolking van
Turnhout onze Koninklijke Familie genegen is.

Bij middel van het Staatsblad ontvingen wij ook de
dankbetuigingen voor onze adressen van rouwbeklag
en van gelukwenschen.

Wij laten dit verslag volgen door eenige geschied-
kundige bijdragen van onzen archivaris M. P. Vues.

In openbare zitting des Gemeenteraads, den 3den
October 1910.

Bij bevel :

De Sekretaris,

JOS. VAN DAMME.

De Burgemeester,

V. VAN HAL.

Geschiedkundige Bijdragen

UIT DE

Archieven van Turnhout

1610

Uyt het Productie Boeck der Vrybeyt van
Turnhout over het jaar 1610.

Thoon overhoort ten versuecke van derffgenamen Dierck
Costers,

Tegens

Steven Van Immersseel nomine uxoris, ter presentie van
Cosmas Gevaerts en Van Deuren, schepenen, op den 7 De-
cember 1610.

Nielaes Sips van Outturnhout ouwt omtrent 60 Jaeren
rechtelyk gedacecht ende jerst overhoort op dinhouden van
de positive van de brieven van revelement ende van voren
aen totte clause in verbis die daeromme ons seer oyt-

moedelyk hebben gebeden, verclaert by den eede goeyde kennisse te hebben dat by wylen Dierck Costers de voorschre-
ve Erfgenaemen is competerende een hofstede metten ecker
daeraen gelegen ende gestaen tot Outturnhout in Deyghen
groot int geheel omtrent ten minsten dry honderd ende veer-
tigh roeyen; nogh eenen bempt gelegen in Eygenbroeck
groot vyer honderd vyer en sestigh roeyen, alles salvo jus-
to, waer op was vuytgaende twelf Rinsguldens aen den
cappitule alhier ende nogh een mudde rogge aen het Cloos-
ter van Bethliem ende nyet meer. Welcke voorschreven pan-
den syn geevinceert voor derfflycheyt van de voorschreve
twelf rinsguldens met drye jaeren verloopen aen den Rent-
meester van het Cappittel alhier. Ende verclaert hy Depo-
nent die selve panden onlanex verkocht te syn by derffge-
naemen Wouter Roymans, te weten: den bempt omtrent twee
honderd vyff en twintigh guldens, ende den ecker mette hof-
stede omtrent neghen ofte thien stuyvers de roeyde.

Item verclaert hy deponent dat de voorschreve Erfgenaem-
en daerenboven nogh is competeerende nogh eenen ande-
ren ecker by de stede van Cornelis Feyen gelegen groot
omtrent hondert twintich roeyden die insgelyx is opgewonnen
by wylen Wouter Roymans voor een erfelycke renthe van
omtrent vyffthien stuyvers sjaers, met drye jaeren verloopen
voorschreven ecker certyds in hueringhe heeft mogen gelden
tusschen de vyff en ses guldens.

Deselve overhoort op de clausulen van de replique der
impetrante beginnende in verbis: ende al hadde de moeder
van de impetrante dier tyt; verclaert hy deponent din-
houde derselve clausule waerachtich te wesen als te weten:
dat de moeder van de impetrante de voorschrevene huysin-
ghe, nu wesende een hofstede metten voorschreven bempt
int Eygenbroeck hadde beschouwt en oversulex naer den
doot van haren man Peeter Costers alleenlyck de helft van
de selve percheelen was besittende in tochte en de dander

helft was competerende Margriet Costers die welcke miets
den benauden tyt, mietsgaeders haren grooten ouderdom tot
alsulcken sobren staet gecomen was dat sy by haere kinde-
ren is onderhouden geweest ende ergheene middelen oft macht
en hadde om deselve goederen te beschudden.

Deselve overhoort opt innehouden van den elfsten ende
twelfsten article van de replycke der impetrante, tuycht en-
de verclaert goeyde kennisse te hebben dat een van de doch-
ters van Peeter Costers Dierciessone, een van de Impetrante
vele jaeren buyten dese vryheyt heeft gewoont ende oyck
dat deselve altyt van soo sobren staet syn geweest datse de
selve goederen nyet en souden hebben connen beschudden.

Deselve overhoort op den tweeden clausule van deselve
replycque tuycht ende verclaert dinhoude van deselve clau-
sule waerachtich te syn ende reserveert hem dyenaengaende
tot syne voorgaende depositie ende aengaende treserveren
van deselve clausule verclaert hy deponent dat naer de de-
victie, de panden altyt gebruyckt ende gecultiveert syn ge-
weest ende dat den voorschreven gedaegde ettelycke cley-
n boompkens op voorschreve erve heeft affgehouden ende tsy-
nen proffyte aengeslaegen.

Maer voor devictie syn deselve panden voor de lasten
verhuert geweest; redenen van welwetenheyt; verclaert hy
deponent, deselve panden als collecteur van de contributie
van Outturnhout verhuert te hebben, verclaerende voorts
prout moris.

Peeter Wouters Janssone Gesworen deser vryheyt ge-
hoort ende geexamineert op de tweede clausule van de
voorschreve replycque, beginnende in verbis: want syn de
bempde ad clausulam accepterende, de gedaegde tuycht ende
verclaert by synen eede int aenvangen van synder voor-
schreven offici gedaen, dat de bempden in deselve clausule
gemelt syn vereoght by Lambrecht Van Vuyden, voor de
somme van twee hondert vyff ofte ses en twintich guldens,

ende dat den ecker off hofstede wel weert is negen oft thien stuyvers de roeyde ; ende belangende den anderen ecker aldaer gemelt, verclaert hy deponent dat hy daervoren tertyden aen den gedaegde in dese heeft gepresenteert Jaerlyx in hueringhe vyff guldens vyfthien stuyvers ende dat de gedaegde denselven nyet minder wilde gheven dan zes guldens vyf stuyvers, dan en heeft egheene kennisse voor wat reden denselven ecker soude moghen gebruyekt oft opgewonnen syn ; dan heeft gesien dat alle de voorschreve percheelen (immers den tyt van acht ofte neghen jaeren) soo langhe als hy binnen Out Turnhout heeft gewoont dat deselve altyt gebruyekt ende gecultiveert syn geweest ; redenen van welwetenhey, verclaert hy deponent den eenen ecker vier oft vyff jaeren selven beteult ende gebruyekt te hebben ; sonder meer, verclaerende voorts prout moris.

Jan Boogaerts ouwt omtrent dry en tagtich jaeren rechteleyck gedaccht, geedt ende geexamineert als voor ; ende jerst overhoort op dinhouden van den positive van de brieven van relevemente des impetrants in rechte gedient van voren aen, beginnende tot aen de clause toe in verbis : daerom ons seer oytmoedelyck hebben gebeden ; tuycht ende verclaert by synen eede daeromme gedaen goede kennisse te hebben dat wylen Dierck Costers des impetrants grootvader heeft achtergelaten seecker huys, hoff, nu wesende een hofstede, gelegen tot Outturnhout in Deyghen groot over de dry hondert royen met noch eenen bempt oft bemden gelegen in Deygenbroeck vuyt welcke panden het capitulle van Turnhout alhier jaerlyx was heffende de somme van twelff rinsguldens, ende op den ecker aan de voorschreve hofstede gelegen, het Clooster van Bethliem, drye veertelen corens, waeraff men die veertele gewonelyck is te betaelen met twintich stuyvers eens, ende dat ettelyke jaeren geleden, de Rentmeester van het capitulle nomine Capitulle de voorschreve panden heeft geevencert voor de voorschreve

rente van twelff rinsguldens ende naermaels vermangelt ende getransporteert aen Wouter Loymans der gedaegde vaders : Ende verclaert hy deponent op synen eede als voor dat de gedaegde in desen den voorschreven bempt heeft vercocht aen Lambrecht Van Vuyden voor de somme van twee hondert vyff oft sessentwintich rinsguldens salvo justo : Ende dat den ecker oft hofstede voorschreven is vercocht aen Lauwerys Smolderen voor negen stuyvers de roede, naer syns deponents best onthouden.

Deselve deponent overhoort op de jerste clause van de replycke der impetrante beginnende in verbis : ende al hadde de moeder der impetrante te dier tyd ; tuycht ende verclaert by synen eede als voor dinhout van denselven clause waerachtich te wesen ende dat de weduwe Peeter Costers Diercxssone, deen helft van haers mans weghe in tochte was besittende ende dander helft was toecomende Margriet Costers een van de impetrants moeder ende dat de voorschreve was gecomen tot soo sobren staet dat haere kinderen deselve hebben moeten onderhouden ; redenen van welwetenhey, dat hy deponent haer dickwils heeft onderstandt gedaen.

Deselve overhoort op de tweede clause der voorschreven replycque, beginnende in verbis : want syn die bempden usque ad Clausulam accepterende, dat de gedaegde tuycht ende verclaert by synen eede als voor ende reserveert hem dyen aengaende tot syn voorgaende depositie ende yecoopinghe der selver panden ; Ende belangende den anderen ecker, verclaert hy deponent wel gehoort te hebben dat voor denselven ecker jaerlyx wordde geboden tussehen de vyff ende ses guldens ; voorts verclaerende hy deponent nyct te weten dat de voorschreve panden naer de evictie oyck souden ledich oft ongecultiveert gelegen hebben.

Item verclaert hy deponent oyck goede kennisse te hebben dat den gedaegde in dese ettelycke boomkens staende

opt voorhoofd oft gront van de impetrante heeft afgehouden ende tot syns proffyte geemployeert.

Deselve overheert opt den elfsten en twelfsten article der impetrants replycke tuycht ende verclaert hy deponent by synen eede als voor dat de dochter van Peeter Costers Dierexssone, een van de impetrante voor deen helft over veel jaeren heeft gewoont omtrent Bruessel ende dat sy van seer cleyne middelen ende sobren staet syn geweest ende egéen middelen gehadt hebben om haere goederen te beschud- den van de pachtinghe ende lasten.

Item de voorschreve deponent overheert op den twee en twintichsten articule der replycque verclaert by synen eede dat de quytinghe van thien ringguldens aldaer verhaelt is geschiet ende dat denselven Roymans daerof wel en deug- delyck is gecontenteert. Redenen van welwetenheyte verclaert hy deponent daerby en om is geweest te syn daer de voor- schreve quytinghe is geschiet, sonder meer verclaerende voort prout moris; ter presentie van Cosmas en Gevaerts schepenen, als voorschreven overheert.

Cecompareert de Dekens ende andere van de Schoenmaeckers ambachte deser vryheyte van Turnhout, seggen ende ver- claren hoe dat sy comparanten hebben de privilegie van al- le jaer henne schorsse te mogen doen malen op haere hooch- heden wintmolen alhier geheeten de Goormolen, ende dat de molders van denselven molen dyen volgende haere pach- tinghe op denselven laste oyck syn aennemende ende pach- tende volgens de voorwaarden daerof onder den Rentmees- ter van haere hoochheden berustende, omme deselven molen alle jaeren ten gerieve van de voorschreve schoenmaeckers schorsmeel te bereyden voor de maenden van October ende November. Ende hoewel deselve comparanten inder qualiteyt als voor de voornoemde molders ende pachters van deselve molen ten eynde voorschreven tot diverse reysen hebben versocht deselve molen totte schorsse malen te willen berey-

reyden, dat nochtans deselve molders daer inne weygerich geval- len syn ende alnoch hen daertoe niet en willen verstaen, tot hen- der comparanten ende den voorschreven geheele ambachte grooten interesten ende verdriet; protesterende daeromme de- selve comparanten van alle costen, schade, vacatien ende in- tresten die sy daeromme alreede hebben geleden ende al- noch souden mogen lyden oft doen soe in 't vueren van henne schorsse naer buyten molens om gevallen te worden als anders sints connende alle deselve te verbaelen daer en- de alsoe.

Actum in presentie van Mr. Jan Van Couwegom stadt- houder, van den Rentmeester, Mr. Cosmas Willekens, Mr. Philips Cleymans, Jaceques Van Looven ende andere sche- pen der vryheyte van Turnhout, den XXVII February 1610.

leeger staet: Hebbende de voorschreven stadthouder ende Rentmeester aengenomen hierof aen den voorschreve mol- ders de wete te doen.

Gecompareert Neesken Reyns, geassisteert met eenen vrempten momboir derselver rechtelyck tot deser saecke al- leenlyck gegeven, heeft alsoe bekendt wel ende deuchdelyck schuldich te syn aen Willem Wils, de somme van vyff en viertig ringguldens procederende ter saecken van goede aff- gereeckende huyshuere die sy in des voorschreven Willems huysinge, gelegen op den hoek van den Cingel aen de Heren- thalsstract verwoont heeft, geloovende sy comparante desel- ve somme aen den voorschreven Willem te betaelen nu 't Sint Jansmisse oft een maend daernaec precies; daervoor dat sy comparante verbonden ende denselven Willem als pant metter minnen in handen gestelt heeft, gelyck denselven Wil- lem present synde, bekende en accepteerde dese naevolgen- de meubelen, te wete: Een kiste, eenen rock met een lyff- ken, dry cussens, seven tenne lepelen, eenen coker mette messer, twee paer slaepelackens, vyff vrouwe hemden, dry

fluynen, vier handoecken, een ammelaecken, vier servetten, vier halsdoecken, dry hooge candelceers, een luyck, dry saussieren, ses cleyn tenne schotelen, een soutvat, twee tenne pispotten, twee hooghe koussen, een tenne pint, eenen aecker, een comploir, een groote coperen canne, een vispaen, eenen vysel, eenen hantketel, een vierpanne, eenen hangel met een lat, een schutsel en eene groote cuype. Om ingevalle van egheene betaelinghe, deselve meubelen voor de voorschreve somme te mogen behouden tot synen proffyt als seyn eyghen goet, sonder daerop eenich voirder rechtspleghen ofte Reeckenighe daeraff meer te derven doen, houdende niettemin de voorschreve comparante haer optie om deselve meubelen voirden voorschreven gesetten dach te mogen lossen maer daernaer niet; dan sal als dan daermede de voorschreve achterstelle van de voorschreve hueringhe syn ende blyven betaelt. Alles sonder argelist. Actum onder condemnatie voluntair ter manisse des heeren ende weysen van Cosmas Willekens ende Dierck Mallans schepenen der poort ende vryheyd van Turnhout den XVI Martii 1610.

Gecompareert Hendrick Van Dunne Ingesetenen poorter der stadt van Breda verelaerende ende te kennen gevende dat geleden ontrent de drye maenden ombegrepen den preciesen tyt, hem by Peeter Wynants, schepen der Dorps van Caem, in de Landen van Breda, dat hem Goedele Van Dunne, huysvrouwe van Mynheer Jan Van Couwegom, heeft comen spreken, dat hy voorschreven Hendrick Van Dunne haeren broeder soude willen aenseggen dat sy begeerde aengaende de voordere scheydinghe ende deylinghe ende de questien ende geschillen daervan dependerende met haeren voorschreven broedere te comen voor Goede mannen nyet twyffelende oft sy en soude een half uer by den anderen geweest synde van alles verdraghden ende accorderen dwelck by den voorschreven Wynants aen den voorschreven Hen-

dric Van Dunne tot Breda aengeseght synde, heeft hem Van Dunne versoeckende dat hy tot dyen eynde met hem Wynants in de lestleden Kermisse alhier soude willen comen om met malcanderen dyen aengaende naerder te spreken ende alsoe gecomen synde dat hy Van Dunne endelyck versochte aen de voorschreve Goedele ende Jan Van Dunne haeren broeder deur de voorschreve Wynants dat se met de andere de saecken soude compromitteren in arbiters ende daervan behoorycke acte passeren aler hy Hendrick Van Dunne met henlieden in besoignen wilde treden om eens finalyck mette anderen van alles aff te doen waer over den voorschreven Hendrick Van Dunne, Jan synen broeder met Goedele haere zuster en Mynheer Jan Van Couwegom haeren manne, in handen van voorschreven Wynants hebben geloofd de saecken in der voeghe voorschreven te compromitteren, ghevende de voorschreve Hendrick Van Dunne de keuse van den tyt, plaetse ende huys, alhier te designeren als wanneer ende waer sy souden vergaderen, dwelck volghende de plaetse is gedenomineert in de herberghe genaempt "den Engel," ende den tyt oft dach, den jersten ofte tweede october ombegrepen ende alsoo dyen volghende den voorschreven Hendrick Van Dunne op den lesten dach der voorlede maent van September, te waghden alhier is gecompareert met hem brengende Mynheer Hendrick Montens, in wyens handen hy van syn syde benefens andere voorschreve saecke wilde compromitteren ende mede de voorschreven Peeter Wynants; ende dat denselven Wynants tusschen de voorschreven Hendrick ende Goedele syne sustere over ende weder tot versheyde reyse gegaen synde, ten cynde daete van compromissie ende submissie mochte worden gepasseert, om de ghene die sy ende Jan haeren broeder souden verkiesen ende annomineren ende dat de voorschreven Goedele met haeren voorschreven man heur daertoe nyet en hebben willen voeghen, wat middelen van inductie by de gecosen ar-

bieters ende den voorschreven Wynants daertoe worden gebruyckt sulcx dat de voorschreven Hendrick Van Dunne sonder iet te effectueren van de voorschrevene Goedele ende andere heeft moeten scheyden ; soo verclaert de voorschreven Hendrick Van Dunne te protesteren van syne comparitie te waghennette voorschreven Montens ende Wynants ende mede van alle costen, interesten, schade ende verleth die hy alreede deur refues ende toedoen van de voorschreve Goedele ende haeren man in syne voorschreve scheydinghe ende deylinghe ende om te comen totte voorschreve submissie, heeft moeten doen, hebben, ende lyden ende nogh ten vuyteynde van de saecke sol comen te doen hebben ende lyden om alle de voorschreve op de voorschreve Goedele ende haeren man ende oyck de voorschreven Jan Van Dunne te mogen verhaelen soo hy te raede sal vinden, daervan iterativelyeke te protesteren, versoekende dat dese acte aen de voorschreven Goedele ende andere ter presentie van schepenen sal worden geinsinucert ende hem Hendrick daervan acte geleverd om hem daermede te behelpen daer ende alsoo synen raet gedraghen sal ; ende de voorschreve Wynants personelyek mede voor schepen comparerende verclaert alle tghene voorschreven is waerachtig ende hem wel kennelyek te syn. Actum den 11 october 1610 ter presentie van Jan Gevaerts Claessone ende Dierck Malants schepenen.

Willem Maes ende Jacob Thys.

Gecompareert Willem de Wolff verclaert in dese te interuenieren voor den verweerder. Ende daarna geappointeert dat daenlegger sich sal funderen in actis ende tgebruyck van den ecker midts dyen denselven alreede begost is te besaeyen by Jacob Thys ; dat denselven Jacob daeraff sal blyven int gebruyck, voor de helft van de vruchten, ende inge-

valle van refues, dat de aenlegger denselven ecker sal aenveirden ende gebruycken. Ende daenlegger hem funderende seght dat Hendrick Maes des aenleggers vader op den 16 October 1591 heeft gecocht van Jaspas ende Willem de Wolff gebroederen een stuck lant, gelegen op de Hooght tot Out Turnhout volgens seeckere voorwaerden by den voorschreven Jaspas ende Willem geschreven ende onderteckent, volgens denwelcken de voorschreven Hendrick Maes ende daerna hy aenlegger syn geweest int gebruyck met peysselyeke ende vredelyeke possessie, nu wel den tyt van sesthien Jaeren, sonder tegenseggen oft obstakel van iemandede ; vuytgenomen dat de voorschreve Jacob Thys denselven ecker seer abusievelyek heeft gaen affcoopen van voorschreven Willem de Wolff die nochtans den voorschreven ecker voorgaendelyek vercocht heeft aen des aenleggers vader als blyckt by syn eygen handt, behalvens dat hy in de tweede vercoopinghe egheenen last ofte macht en heeft gehadt om sulcke vercoopinghe te doen van den voorschreven Jaspas de Wolff ; hoewel hy Willem ende den notaris Mynheer Andries Ooms, die heeren schepenen hebben weten te verabuseren, seggende : dat sy volcomen procuratie hadden : ende ter contratie wordt alsnu bevonden dat de procuratie die de voorschreven Jaspas de Wolff aen voorschreven Willem heeft gegeven nyet voorder en spreect dan dat de voorschreven Willem jerst ende vooral met recht soude hebben te revendicieren de vercoopinghe die sy als voor van desen ecker aen Hendrick Maes gedaen, hadden gelyck dat blyckt by cotype vuyt de voorschreve procuratie ende van de intentie anders nyet te wezen, blyckt van gelycken by eene missive geschreven by Jaspas de Wolff den 4 Mey 1610 die midts desen al worden overgegeven ter confugi van den voorschreven Willem de Wolff ende den voornoemden notaris : midts alle deweleke ende dat de voorgaende vercoopinghe nyet is te nyet gedaen oft en can te nyet gedaen worden.

sonder relevement van den Hove, soo concludeert daermede dat de vercoopinghe gedaen aen Jacob Thys, mette goeydom daernac gevoleht ende alle tghene daeraen soude moghen cleven sal verelaert worden subjexties ende objexties nul, machteloos, ende van onweerden ende dat dyen volgende den selven ecker sal volghen hem aenleggere als dyen gecocht ende betaelt hebbende ende dat den voorschreven Karel Thys daeraff sal doen afstandt met alle vruchten, baeten ende profyten, cum expensis : d'interventeur in persoon versoeckt copye van dese aenspraecke.

**Verpachtinghe deser Vryheys accyns over het Veede, Wyn,
Buyten Bieren, ende gemael, mitsgaders den Impost van
het Veede voor den half Jaere, beginnende prima Juny
1710 ende expirende ultima novembris daer naer.**

Ingevolge doude conditie staende hiervorens sub dato 29 Novembris 1709 ; behalffvens dat wort gereferendeert tot dordonnantie der heeren Staeten daer over geemancert de dato 20 Novembris 1706, ende alhier gehouden voor geinsecert, behelsende in substantie : dat de pachters hunne pachtpenningen aen den Collecteur deser vryheyt over de speciën van consumptie sullen moeten betalen in plaetse als te vorens van dry tot dry maenden alsnu van twee tot twee maenden van weleke voorschreve conditie de lecture de verbo ad verbum publickelyk ten aenhoore van vele pachters ende ommestaenders is gedaen, soo sal Peeter Volders tegen woordigh dienende Borgemeester naer voorgaende Sondaegsche proclamatie ende vuytbellen op alle gewoonelycke hoeken van straeten, verpachten den accyns van 't veede, wyn, Buyten Bieren ende van het gemael, dewelcke men sal vinden gesleten (vendere, verkoopen) te worden onder dese Jurisdictie binnen den tyt van den voorschreven halffven jaere.

Item sullen de schepenen deser vryheyt tot facultyt van den pachter van het gemael ende het formeren van hunnen manuel boeck medegaen des aensocht synde int opteecken ten coste van den pachter : ende ingevalle iemant soude willen opponeren (tegenstellen) tegens de voorschreven betaelinghe, sal dese conditie gewesen worden executabel mits alvorens wettelyck vermaent synde.

Item staet te weten dat de Nonnekens van het H. Graf in het gemael sullen vry wesen ende gestaen met twee duca-
tons.

Ende van de Arme kinderen werkende onder de Directie van Catharina Winnen sullen vry wesen ende exempt.

Achtervolgens de voorschreven conditie wort alhier afgehangen den impost van 't gemael van seven hondert guldens van woord tot woord.

Ende gecomen synde op vier hondert sessen dertigh guldens is daer voorens ingemeynt by Martinus Van Blaedel, stelt twee hoogen, denselven noch een; van Immerseel een; Jacobus Donneulex een.

Borg, Adriaen Donneulex.

Den impost van 't Veede affgehangen synde van vier hondert vyftigh guldens ende gecomen op dry hondert negen en dertigh guldens is daervorens ingemeynt by Jacobus Donneulex; stelt vyfthien hoogen; Martinus Belens stelt dry hoogen; Jacobus Donneulex twee hoogen.

Borg, Adriaen Donneulex.

Den Accyns van 't veede affgehangen van dry hondert guldens ende gecomen op hondert sessen vyftigh guldens is daer voorens ingemeynt by Jacobus Donneulex, stelt seven hoogen; Martinus Beyens twee; Guilliam Gybrechts vyff; Jacobus Donneulex noch twee.

Borg, Adriaen Donneulex.

Den Accyns van de Buyten Bieren affgehangen synde van twee hondert vyftigh guldens ende gecomen op hondert ende vyfthien guldens is daer voren ingemeynt by Gisberto van Griensven stelt thien hoogen.

Borg, Dielis Van Immerseel.

Nota van den impost van de wynen per aem betaelt acht guldens; ende ses guldens van Accyns per aem.

Dem impost ende Accyns van de wynen ingevolge de voorgaende verpachtinge affgehangen synde van vyff hondert guldens ende gecomen op hondert neghen en dertich guldens is daer voorens inneghemeynt by Gisbertis van Grinsven,

stelt dry hoogen; Jan Royaert stelt noch vier; Gisberto Van Griensven noch thien.

Borg, Gislénus Robert.

Aldus verpacht: In Collegio Dominorum desen 31 Mayi 1710.

Verpachtinghe deser vryheys leden (wegen) pro Anno 1710.

Conditie ende Voorwaerde volghens de welke Peeter Volders tegenwoordighen Borgemeester en Rentmeester der stadt ende vryheyt Turnhout sal verpachten deser vryheys leden van den Jaere, beginnende Sint Jansmisse 1710 ende expirerende op gelycken termyn 1711 snachts ten twelf uren, ende dat met Clinckaerts over het weghgelt, doende iederen Clinckaert vierthien stuyvers de hoogen van gelycken; de resterende leden met guldens, doende iederen gulden twintigh stuyvers het stuck en met hoogen doende ieder hooge eenen dyergelycken gulden te bekeeren half ende half naar oude gewoonte; welke hoogen sullen de pachters gehouden wezen te voldoen met de jerste paye.

In het weghgelt syn gehouden naer ouder costuymen alle de gene die met karren, peerden ende bestialen ofte wagens den steenwegh ofte Bruggen der voorschrevene vryheyt passerende, alsoo wel die van Arendonck als andere; behalffvens van andere dorpen hier omme gelegen die tot het maecken en onderhouden, dienst zyn doende, als te weten: die van Raevens, Gierle, Weeheldersande, Beersse, Vosseleer, Merxplas, die van de gehuchten van Grootrees ende andere particuliere daervan vry synde.

Ingevolge de bovenstaende voorwaerde ende conditie, het weghgelt affgehangen synde van sestigh Clinkaerts ende gecomen op vyffentwintig, is daervorens ingemeynt by Peeter Cuylaerts stelt dry hoogen.

Borg, Andries Ramschaet.

Het potaerde werck affgehangen synde van vyfftien gulden ende gecomen tot op dry guldens is daervoorens ingemeynt by Peeter Cuylaerts, stelt een hooge; Willem van Gapert stelt nogh een hooge en Peeter Cuylaert nogh een.

Borg, Andries Ramschaet.

De Calekmaet affgehangen synde van hondert twintigh gulden ende gecomen tot op twee en twintigh gulden, is daervoorens ingemeynt by Francis Van Hulsel, stelt thien hoogen.

Borg, Jan Baptist Rebert.

De Coremaet affgehangen synde van seven hondert gulden ende gecomen tot op vier hondert en twintigh gulden, is daervoorens ingemeynt by Guilliam Gysbrechts stelt vyffentwintigh hoogen; stelt nogh dry hoogen, Marten Van Blaedel stelt nogh een hoog.

Borg, Leonart Van Blaedel.

De Vleeschalle affgehangen synde van vyffentwintigh gulden ende gecomen tot op thien gulden is daervoorens ingemeynt by Wouter Wouters.

Ingevolge requeste en blykens dappostille daer op gevolght, continuert deselve hier nogh voor het leste jaar non de Weduwe Blyens voor de somme van dertigh gulden.

Actum in Collegio Dominorum desen 23 Juny 1710.

Notitie van verpachtinghe van de Thienden der Eerweerde heeren Canonicken, van den Exempten Capitule van Ste Peeters, binnen Turnhout, de anno 1710.

Luchtermeir, naest de Heyseyde . . . 31 sisters of sisters.
Ingezet door Willem Peter Homans,
stelt dry hoogen.

Luchtermeir, naest Oosthoven . . . 15 sisters of sisters.

Wouter Coppens, stelt twee hoogen;

denselven nogh een; Geeraerd Roevens nogh een; ende Wouter Coppens nogh een.

Rabaut, thans Rabauw akkers . . . 24 sisters of sisters.

Adriaen Boenders stelt dry hoogen;

Jan Wouters, junior, nogh een, denselven nogh een.

Meulethyende, ook Molentiende . . . 8 sisters of sisters.

Jan Wouters, d'oude, stelt dry hoogen; Martinus Baefs nogh twee;

Adriaen Boenders nogh twee.

Grooten Beyntel . . . 21 sisters of sisters.

Hendrik Maes, stelt dry hoogen; denselven nogh een; ende Hendrik

Adriaenssen nogh een.

Negenpael . . . 20 sisters of sisters.

Joos Van Leemput, stelt vyer hoogen.

Holstraat, ter Wesel acker, west . . . 33 sisters of sisters.

Michiel Boonders stelt dry hoogen; denselven nogh een; Michiel Vermeulen nogh twee.

Holstraat, De Hooght . . . 20 sisters of sisters.

Peeter Dierex, Bleyker, stelt twee hoogen.

Papenbruggen . . . 19 sisters of sisters.

Peeter van Beurden, stelt dry hoogen; denselven nogh een; denselven nogh een; Jan Baptist Keveleirs nogh een; Frederick Albrechts nogh een; ende Willem Engelen nogh een.

Nabbenyger . . . 17 sisters of sisters.

Lauwerys Bleyens stelt twee hoogen; denselven nogh een, Wilboort van

Laer nogh een, denselven nogh een.	
Geenen Severdonck	22 sisters of sesters.
Willem Dierex stelt twee hoogen ;	
Jan Sels stelt dry hoogen ; densel-	
der nogh een ; denselven nogh een.	
Winckel	18 sisters of sesters.
Jan sels stelt dry hoogen ; densel-	
ven nog een ; Jan Van Peer nogh	
twee.	
Desen Severdonck naest den Veedyck .	18 sisters of sesters.
Hans Van Reusel stelt dry hoogen ;	
de weduwe Lambrecht Janssen nogh	
een hoog ; deselve nogh een hoog	
ende Willem Tielemans nogh een	
hoog.	
Desen Severdonck naest de Kalie . .	28 sisters of sesters.
De weduwe Lambrecht Janssen stelt	
twee hoogen ; ende Willem Tiele-	
mans nogh een hoog.	
Groote Beeck	9 sisters of sesters.
De notaris Van Deuren stelt vyff	
hoogen, ende Cornelis Teyns nogh	
twee hoogen.	
Honichter Meir, naest Papenbruggen	
ten Oosten en Westen	18 sisters of sesters.
Hendrik Maes, Guilliamssone, stelt dry	
hoogen, ende Frederik Albrechts	
nogh een hoog.	
Honichter Meir, naest de Santstraet .	20 sisters of sesters.
Christiaan Roevens stelt twee hoogen.	
gen ; denselven nogh een.	
De Duntheynde	31 sisters of sesters.
Merten Heuptelmans stelt twee hoo-	
gen, denselven nogh een hoog ;	

ende Jan Bosch nogh een.	
Bruynenstryt	17 sisters of sesters.
Cornelis Willems stelt dry hoogen ;	
denselven nogh een.	
Stockt ende Commerdaelen	21 sisters of sesters.
Huybrecht Hulselmans stelt twee hoo-	
gen, Cornelis Staes nogh een ; Jan	
Stynen nogh een.	
Heyseyde	28 sisters of sesters.
Christiaan Roens stelt twee hoogen.	
Verpachtinghe der thienden van Champtrain, pro an-	
no 1710 :	
Brooseynde	35 sisters of sesters.
Cornelius Staes stelt dry hoogen ;	
denselven nogh een.	
Out Turnhout	36 sisters of sesters.
Willem Van Hapaert stelt twee hoo-	
gen ; Carel Lokermans nogh een ;	
denselven nogh een.	
Roy naest Arendonck	27 sisters of sesters.
Jan Vermeulen stelt twee hoogen.	
Roy naest Corssendonck	21 sisters of sesters.
Frans Huyberechts stelt twee hoo-	
gen ; denselven nogh een ; Hen-	
drick Smits nogh een.	
Heeskens	21 sisters of sesters.
Hans Van Blaedel stelt twee hoo-	
gen, denselven nogh een.	
Darisonck	43 sisters of sesters.
Mertens Janssens stelt dry hoogen.	
Cleynen Beyntel	8 sisters of sesters.
Willem Mertens stelt dry hoogen ;	
Francis Beyens nogh een ; Peeter	

Janssen nogh een.
Cleyne beek . . . . . 4 sisters of sisters.
Cornelius Van Blaedel stelt dry hooghen, Willem Daniels nogh een; denghen; denselven nogh een hoog;
Geerince . . . . . 11 sisters of sisters.
Jan Mertens, Gorissone, stelt dry hoogvaert Loort nogh een; denselven nogh een.
Broecksyde . . . . . 16 sisters of sisters.
Nicolaes Gevers Jansone stelt twee hooghen, denselven nogh een hoog.

Wy ondergeschreven Bedesetters der stadt ende Vryheyd van Turnhout dewelcke naerghesien hebbende de verpachtinghe der thyenden competerende den exempten Cappittule van van Sint Peeters kereke alhier ende bevindende dat deselve pachte is wtbrengende (uitbrengende, bedragende) met de hooghen de quantiteit van Een duysend negen hondert negenthien vyertelen een half

dico 1919 $\frac{1}{2}$ vyertelen

soo ist dat wy Bedesetters voorschreven daer wt hebben ghetauxcert het apparent ghewin aen deselve Vryheyd competerende, beloopende ten advenante van den XXsten penning enen number van vyff en neghentigh vyertelen dry loopen

dico 95 $\frac{3}{4}$ vyertelen.

Ende die ghereducert in gulden in conformiteyt van den Accorde tusschen den voorschreven capittule ende dese ghemeynte aengegaen, in den souverynen Raede van Brabant, ende seckere vonnisse in denselven Raede gewesen op den 23 December 1707 onderteckent A. Van Gindertaelen; conform denselven vonnisse staende op het resolutie boek deser vryheyd, vol Imo; waertoe mits dese wort gereferreert tot seven schellingen wisselgelt te weten: den permissie schel-

linck gereceekent tot ses stuyvers; soo compt het voorschreven apparent gewin van de voorschreven 95 $\frac{3}{4}$ vyertelen ter somme van twee hondert enen gulden enen stuyver enen halven wisselgelt als voor.

dico 201 — 1 $\frac{1}{2}$ wisselgelt.

Ende die thyenden competerende voor desen jaere 1710 aen de heeren van Chamtrain, wesende het derde paert der thyende resorterende onder dese vryheyd insgelyx naerghesien bevindende dat dese pacht met de hooghen compt te beloop en neghen hondert vyer en vyfftygh vyertelen.

dico 951 vyertelen.

Soo compt het apparent gewin ten advenant als boven daervan te monteren ter quantiteyt van seven en vyertigh vyertelen een half,

dico 47 $\frac{1}{2}$ vyertelen.

Aldus gedaen ende getauxcert by de ondergeteekende Bedesetters deser stadt etc. desen 18 July 1710: onderteckent: G. Sube, Melchior Vueghs, Hendrick Robert, J. Schryvers, me presente. Proost see.

Plaatselyke benamingen onder de gemeentens Turnhout en Oud Turnhout, alwaar de goederen gelegen waren op welke het kappittel van Sinte Peeters Kerk van Turnhout destyds zyn aandeel in de thienden mocht reclameeren.

Genen Severdonek, naest de Callie ten Oosten.

Genen Severdonek naest de Callie ten Westen.

Winckel.

Desen Severdonek naest de Callie ten Oosten.

Desen Severdonek naest de Callie ten Westen.

Veedyk ten Oosten en Noorden.

Veedyk ten Zuiden en Westen.

Groote Beeck.

Honichter Meir na Papenbruggen ten Oosten.

Honichter Meir na Papenbruggen ten Westen.

Honichter Meir na de Sandtract.
Duntiende naest de Sandtract.
Duntiende naest de Bruynestryt.
Bruyne stryt ten deele aen het Cappittel.
Bruyne stryt ten deele aan Champtrain.
Voorste stokt.
Agterste stokt.
Voorste eynde van de Heyzeyde.
Agterste eynde van de Heyzeyde.
Brooseynde ten Zuyden.
Brooseynde ten Noorden.
Roy naest Arendonck ten Noorden.
Roy naest Arendonck ten Zuyden.
Roy naest Corsendonck.
Oud Turnhout naest Brooseynde.
Oud Turnhout naest Schorvoirt.
Hesken ten Oosten.
Hesken ten Westen.
Hooge Darisonck.
Leege Darisonck naest Schorvoirt.
Leege Darisonck naest Arendonck.
Kleynen Beyntel.
Kleine Beek.
Geerinck.
Broekzyde.
Luchter Meir naest de Heyzeyde.
Luchter Meir naest Oosthoven.
Rabaut ten Noorden.
Rabaut ten Zuyden.
Molentiende.
Grooten Beyntel ten Oosten.
Grooten Beyntel ten Westen.
Negenpael.
Holtract ter Weselacker na de Hoogt ten Westen.

Holtract ter Weselacker na Miert ten Oosten.
Holtract ter hoogt naest de kerk van Oud-Turnhout.
Holtract ter hoogt Weselacker.
Papenbruggen naest Lokeren.
Papenbruggen naest d'Aa.
Nabbencyger.

1810

Séance du 12 Janvier 1810.

Proposition pour la Conservation en Chapelles, des Eglises de Vieux-Turnhout et Schoonbroeck.

Le Conseil Municipal de la ville de Turnhout.

Vu la lettre de Monsieur le Sous Préfet de l'arrondissement du 4 Janvier 1810, ci annexée numéro 1, par laquelle il nous invite de nous réunir pour délibérer sur les pétitions présentées par les habitants des hameaux de Vieux Turnhout et Schoonbroeck, tendantes à obtenir l'érection de leurs Eglises en Chapelles.

Vu le décret impérial du 30 septembre 1807 et la lettre explicative de S. E. le Ministre des Cultes, en date du 11 Mars 1809.

Vu les motifs exprimés dans les dites pétitions.

Considérant que l'Eglise de Vieux Turnhout est éloignée de $\frac{3}{4}$ de lieue de cette paroissiale, qu'elle comprend une juridiction des plus étendues, d'où ressortent des hameaux et fermes isolées, éloignées de plus de deux lieues de l'enceinte de la ville; que le nombre des habitants qui profitent de ce service s'élève au delà de 2600, qu'il serait inconvenant et même impossible d'astreindre ces habitants à recourir à l'Eglise paroissiale; qu'il a été reconnu de tout tems, la nécessité de cette paroisse qui a toujours existé.

Considérant que la Chapelle de Schoonbroeck, éloignée de $2\frac{1}{2}$ lieues de la paroisse, a été érigée en oratoire depuis la nouvelle organisation, pour ne point priver du service divin les habitants de ces hameaux, qui avant cet époque, étoient sous la dépendance spirituelle de la commune de Relhy: qu'il a été reconnu que l'éloignement, la difficulté et souvent l'impossibilité de communication pendant l'hiver priveroient ces habitans des avantages communs et qu'il y avoit nécessité absolue de conserver cette chapelle.

— 101 —

Considérant donc qu'il est non seulement essentiel mais très avantageux de laisser subsister les Eglises de Vieux Turnhout et de Schoonbroeck sur le pied actuellement établi, parce que la suppression entraineroit la nécessité d'augmenter le nombre de vicaires de l'enceinte, même au delà de la proportion d'aujourd'hui, qui n'est que d'un sur 2000 habitans.

Attendu qu'étant placée avantageusement, le service s'y fait avec beaucoup plus de régularité et de facilité. Les localités rendent cette mesure indispensable; Turnhout et sa banlieue ayant 4 lieues de traverse du levant au couchant, 5 du midi au nord.

Considérant qu'un octroy municipal et de bienfaisance est établi en la ville de Turnhout, que les habitans de l'enceinte et des hameaux y sont assujetti également, que son produit est suffisant pour subvenir aux dépenses et que de tout tems, le curé, les vicaires de l'enceinte, le desservant, et le vicaire de Vieux Turnhout, ainsi que le vicaire desservant l'oratoire de Schoonbroeck ont toujours été salariés sur le fond de l'octroy et compris au budget annuel.

Considérant finalement que les habitans des hameaux seroient lésés s'ils devoient souscrire un rôle pour le paiement de leurs desservant ou vicaire, tandis qu'ils contribuent dans l'octroy, et qu'enfin la suppression de leurs Eglises exigeroit.

1. L'augmentation du nombre des vicaires de l'enceinte.
2. L'agrandissement d'un tiers de l'Eglise paroissiale, lequel occasionneroit des frais énormes que la ville est dans l'impossibilité de pourvoir.
3. Et qu'il n'y auroit injustice de priver les habitans, surtout les vieillards, de la facilité du service divin qu'à des conditions onéreuses, tandis que les habitans les plus éloignés de l'enceinte, sont les moins fortunés.

Considérant au surplus que les Eglises sont en bon Etat.

que les dons suffisent à leur entretien, qu'elles sont pourvues des ornemens nécessaires, que les vicaires ont des logemens assurés, qu'enfin il ne reste d'autre charge à la ville que de pourvoir au traitement des ministres pour leur procurer une existence honnête.

En conséquence le conseil Municipal propose unanimement :

1. Qu'il plaise au Gouvernement d'ériger les Eglises de Vieux Turnhout et de Schoonbroeck en Chapelles.

2. Que les habitans soient autorisés de se servir des Eglises et des cimetières respectifs, à charge de leur entretien.

3. Qu'ils soient également autorisés de se servir des vases sacrés, des ornemens et autres mobiliers des dites Eglises, à charge d'en entretenir la même quantité.

4. Qu'il soit attaché à la Chapelle de Vieux Turnhout, ci-devant Paroisse, un vicaire desservant et un vicaire en second, à la chapelle de Schoonbroeck un vicaire seulement.

5. Qu'il soit alloué un traitement annuel ; savoir :

Au vicaire desservant cinq cents francs ; au vicaire en second quatre cents francs, et au vicaire de Schoonbroeck cinq cents francs ; faisant ensemble une somme de quatorze cents francs, — 1400 fr.

6. Que cette somme soit payée des revenus communaux et comprise au budget annuel.

Fait et clos en séance à Turnhout, date que dessus.

Signé : C. J. J. Sanen, J. B. Neeckx, W. F. Van Geenechten, P. J. Dierckx, F. T. Liebrechts, G. Soeffers, J. De Croon, F. T. Dierckx, Th. Lauwers, G. de Fierlant, V. C. J. Van Ael, M. Van Aerschot, F. Van Miert, J. Geerts, J. B. Mermans.

SEANCE DU 17 SEPTEMBRE 1810.

Le Conseil Municipal de la Ville de Turnhout.

Assemblée extraordinairement, en vertu de la lettre de Monsieur le Sous-Préfet de cet arrondissement sous la date du 6 de ce mois, pour établir un règlement d'un droit de location des places aux foires et marchés en cette ville : conformément aux dispositions de la lettre de S. E. le Ministre de l'intérieur du 18 Août dernier, portant approbation de notre délibération du 7 Mai 1809, sauf quelques modifications et rectifications.

En conséquence le conseil Municipal sus dit, arrête le règlement suivant, qui sera soumis à l'approbation de Monsieur le Préfet du Département.

ARTICLE PREMIER.

A partir du 1er Octobre prochain il sera établi en la ville de Turnhout, chef-lieu du 2me Arrondissement du Département des deux Nèthes un droit de location des places aux foires et marchés dont la quotité sera réglée ci-après : ce droit fera partie des revenus de la Commune ou ville et employé à l'acquit de ses dépenses.

ARTICLE 2.

La perception de ce droit fait partie de la Mairie sous la surveillance de la préfecture qui nomme les employés, sur une liste triple présentée par le Maire.

ARTICLE 3.

Il n'y a provisoirement qu'un Receveur préposé à la recette, qui sera tenu de se trouver sur les lieux, aux jours de marché et de foire, pour y effectuer les recouvremens du

droit, qu'il inscrira sur un registre a ce destiné côté et paraphé par le Maire.

Il jouira d'une remise, fixée provisoirement à dix pour cent de sa recette brute.

Les autres jours que ceux des foires et marchés, il tiendra son bureau dans l'une des places a l'hôtel de la Mairie et pendant les dits jours seulement, les particuliers seront tenus de s'adresser au Bureau du Receveur préposé, pour y faire leurs déclarations et acquitter les droits.

ARTICLE 4.

Le receveur préposé versera à la fin de chaque mois, le montant de sa recette dans la caisse du préposé spécial.

ARTICLE 5.

Le Maire vérifiera et arrêtera aussi chaque mois le Registre des recettes du dit Receveur ainsi que l'Etat des versements, faits par lui.

ARTICLE 6.

Avant d'entrer en fonction, le Receveur préposé prêtera serment entre les mains du Juge de Paix du Canton de Turnhout. Il sera toujours porteur de sa commission, de l'acte de prestation de serments, ainsi que du présent arrêté.

ARTICLE 7.

Il sera payé douze centimes par mètre carré de terrain qu'occuperont les charettes et chariots chargés d'objets, denrées ou marchandises quelconques, les combustibles excep-

tés, exposés en vente, soit dans les rues, sur les places ou marchés de cette ville.

Chaque charette est censée occuper trois mètres carrés et les chariots le double.

ARTICLE 8.

Il sera payé seize centimes par mètre carré, qu'occuperont tous ceux qui exposeront des denrées ou objets quelconques en soit la nature aux jours de marché, n'importe aussi la manière qu'ils sont étalés. Les marchands de légumes exclusivement sont exceptés.

ARTICLE 9.

Le droit établi par les articles 7 et 8 sera triplé le premier jour de chaque foire à l'exception de celui qui est établi par chaque mètre carré de terrain occupés par les charettes et chariots chargés de grains.

ARTICLE 10.

Les contestations qui pourroient s'élever sur l'application des articles 7, 8 et 9, ou sur la quotité du droit exigé par le receveur préposé, seront portées devant le juge de Paix du Canton de Turnhout, pour par lui être jugées sommairement sans frais et en dernier ressort.

ARTICLE 11.

Tout propriétaire, conducteur ou vendeur d'objets assujetti au droit établi par le présent règlement, sera tenu, en cas de contestation, de consigner entre les mains du receveur

préposé, le droit exigé ; il ne pourra être entendu qu'en rapportant au Juge de Paix la quittance de la dite consignation.

ARTICLE 12.

Tout marchand venant de l'étranger ne pourra vendre aucune espèce de grains ou farines que sur le marché public; il est expressement défendu de les vendre clandestinement dans les auberges ou autres lieux.

ARTICLE 13.

Toute contravention aux articles 7, 8, 9 et 12 sera poursuivie devant le tribunal compétent : Les objets seront saisis pour assurer la garantie de l'amende qui sera prononcée, et si l'amende n'est pas acquittée dans les dix jours après la prononciation du jugement, les dits objets seront vendus publiquement jusqu'à la concurrence du montant de l'amende et des frais, le surplus sera restitué à la partie saisie sur sa réclamation.

ARTICLE 14.

Les procès verbaux dressés par le Receveur préposé pour constater les contraventions seront affirmés devant le Juge de Paix du Canton, et ce dans les vingt quatre heures de leur date, à peine de nullité. Ils feront foi en justice jusqu'à l'inscription laquelle devra être faite en deans les vingt quatre heures de la notification du procès verbal.

ARTICLE 15.

Tout personne qui s'opposera à l'exercice des fonctions du Receveur préposé, sera poursuivi par devant qui de

droit. En cas de voie de fait, il en sera dressé procès verbal qui sera envoyé au Directeur du Jury ou au magistrat de sureté, pour en poursuivre les auteurs et leur faire infliger les peines portées par le Code pénal contre ceux qui s'opposent avec violence à l'exercice des fonctions publiques.

ARTICLE 16.

La moitié de toutes les amendes prononcées appartiendra aux enfans abandonnés, l'autre moitié au Receveur préposé.

Fait en Assemblée du conseil municipal à Turnhout, date que dessus.

Etoient signés : G. J. Sanen, J. J. Michielsens, P. J. Dierckx, J. F. X. Van Dael, Jacq. Engelen, M. G. Van Genechten, J. C. J. Van Ael, J. F. Dockx, G. de Fierlant, M. Van Aerschot, G. Soeffers, J. Geerts, F. E. Liebrechts, J. De Croon, G. Versteylen, M. J. A. Van Hal, J. F. Dierckx et J. B. Mermans conseillers municipaux.

INHOUDSTAFEL

	Bladz.
Titel I. Staat der bevolking	5
» II. Gemeentebestuur	13
» III. Gemeente-inkomsten	17
» IV. Liefdadige gestichten.	24
» V. Eeredienst	29
» VI. Openbaar onderwijs	32
» VII. Schoone kunsten, wetenschappen en letteren.	39
» VIII. Gezondheidsdienst	42
» IX. Justitie, openbare veiligheid, gevangenis.	45
» X. Militie	48
» XI. Openbare belastingen.	51
» XII. Openbare werken	55
» XIII. Landbouw	59
» XIV. Nijverheid	63
Geschiedkundige bijdragen uit de archieven van Turnhout.	77

